Ανατομικό Σχόλιο

Ευθυμία Γιώσα

Κατόπιν πρόσφατης, ιδιωτικής μου συζητήσεως αποκαλύφθηκε ενώπιον των οφθαλμών μου η σημασία ενός μέρους του ανθρώπινου σώματος, την οποία διαισθητικά είχα από καιρό καταλάβει, ωστόσο είχα άρνηση ν' αποδεχτώ. Οφείλω, δε, να παραδεχτώ ότι, παρά τις αναφορές πλείστων πολιτικών «κεφαλαίων» του τόπου σε αυτό, ενδεικτικές αν μη τι άλλο της ιδιαίτερης αξίας του, εγώ αγρόν ηγόραζα.

«Όλοι μας θα βάλουμε πλάτη να μην βουλιάξει η Ελλάδα», δήλωνε ο Αντώνης Σαμαράς το 2010, καταφερόμενος εναντίον του τότε Πρωθυπουργού, Γ. Παπανδρέου, ο οποίος το 2015, ως πρόεδρος του ΚΙΔΗΣΟ, υποστήριζε πως «θα βάλει πλάτη για τις διαπραγματεύσεις του Τσίπρα», ο οποίος, με τη σειρά του, το 2016 διέβλεπε πως ο τρόπος «για να βγούμε από την κρίση» είναι «να βάλουμε όλοι πλάτη».

Κι ενώ εμείς, οι κατά σύμβαση πολίτες- αφού η έννοια προϋποθέτει και το συμμετέχειν εκτός από το διαβιοίν- έχουμε προσφέρει την πλάτη μας ως άλλη ράχη όνου στο κράτος και τους διαχειριστές του, θετικό ισοζύγιο δεν φαίνεται να προκύπτει, με άλλα λόγια «μηδέν εις το πηλίκιον», για να θυμηθούμε και τις… λεξιπλαστικές ικανότητες των πολιτικών μας «αρχών».

Εντούτοις, το αδιέξοδο δεν έγκειται τόσο στις άκαρπες προσπάθειές μας, που καταλήγουν, μάλιστα, να μετατρέπουν την πλάτη μας σε καμπούρα, όσο στην αναγκαιότητα πια μιας άλλης πλάτης, φιλικά προσκείμενης στη δική μας, η οποία και θα σταθεί επικουρικά σιμά μας. Θα επωμιστεί το βάρος μας και θα εγγυηθεί για τα προσόντα μας, θα μας κάνει ορατούς, θα υπενθυμίσει την ύπαρξή μας σε αυτούς που άλλοτε μας γύριζαν τη δική τους πλάτη. Το πρόβλημα, λοιπόν, δεν είναι που σκεβρώνουμε κάθε μέρα και περισσότερο από το άχθος μιας οικονομικής επισφάλειας και μιας πολιτικής ασάφειας. Ζήτημα

προκύπτει όταν, για να γίνουμε θεατοί, χρειάζεται κάποιο εξωτερικό δάχτυλο, σαν τη μύτη του μολυβιού στις γραμμές ενός βιβλίου, που θα επισημάνει την παρουσία μας. Στη λίστα των ραντεβού ενός γιατρού, στο ντοσιέ με τα βιογραφικά ενός εργοδότη, στην ουρά κάποιας δημόσιας υπηρεσίας, στις σελίδες μιας εφημερίδας, στους διαδρόμους ενός πανεπιστημίου. Έτσι, υπάρχουν (τουλάχιστον) δύο ενδιαφέρουσες «τάσεις» εντός της κοινωνίας. Η μία άρεσκεται να κρατά στο περιθώριο συγκεκριμένες ομάδες ανθρώπων, δηλαδή να προσποιείται πως δεν υπάρχουν επειδή έχει αποφασίσει να τους καταστήσει αόρατους και η άλλη, απαλλαγμένη πια από ιδεοληπτικές και ηθικιστικές αγκυλώσεις, παραδέχεται ότι για να δει έναν άνθρωπο χρειαζεται κάποιον άλλον που θα της τον δείξει, ειδάλλως, όπως και η έτερη τάση, προσποιείται πως δεν υπάρχει.

«Όλοι μαζί χρειάζεται να βάλουμε πλάτη για να προχωρήσουμε», συμπέρανε και ο Αρχιεπίσκοπος Ιερώνυμος τον περασμένο μήνα. Αγνοώ πόση πλάτη έχω βάλει για την…πρόοδο της χώρας και πόση θα χρειαστεί να βάλω ακόμη, ωστόσο είμαι ελαφρώς σιγουρότερη για το ότι κάνω πλάτες σε μια κατάσταση που μου θυμίζει έντονα τα σχολικά και τα φοιτητικά μου χρόνια: ο/οι εξεταστής/ές γυρνά/ούν την πλάτη κι οι εξεταζόμενοι προλαβαίνουν ν’ ανταλλάξουν πληροφορίες προβιβάσιμου επιπέδου. Βέβαια, δεν είναι μόνο ότι προβιβάζονται. Παίρνουν σχεδόν άριστα κι εσύ, που καυχιέσαι ότι δεν στηρίχτηκες σε ξένες πλάτες, μένεις μετεξεταστέος.

Η Ευρωπαϊκή Υπόθεση και η «Λατινική Αυτοκρατορία» του

Κοζέβ

Αλέξανδρος Κοζέβ, *Λατινική Αυτοκρατορία. Σχεδίασμα ενός δόγματος για τη γαλλική πολιτική 1945*, μτφρ. Ιφιγένεια Καμτσίδου, επίμετρο Γιώργος Μερτίκας, Εξάρχεια, Αθήνα 2016.

Γιώργος Λιερός

«Το σύγχρονο κράτος στην παρούσα πολιτική πραγματικότητα, απαιτεί βάσεις ευρύτερες από αυτές που αντιπροσωπεύουν τα καθαυτό έθνη. Για να είναι πολιτικά βιώσιμο το μοντέρνο κράτος πρέπει να θεμελιώνεται σε μια «ευρεία "αυτοκρατορική" ένωση συγγενικών εθνών». Το μοντέρνο κράτος δεν είναι πραγματικά κράτος παρά μόνο εάν είναι μια αυτοκρατορία.»
— Αλέξανδρος Κοζέβ, 1945

Είναι, εν τέλει, η Ευρώπη, κάτι παραπάνω από μια υπόθεση; Από μια «μοιραία προκατάληψη της γεωγραφίας»; Υφίσταται μια διακριτή πολιτισμική οντότητα από τον Ατλαντικό μέχρι τα Ουράλια, μια έστω εν δυνάμει Ευρώπη των λαών ή μήπως ό,τι αποκαλούμε Ευρώπη στην πράξη ταυτίζεται με την λεγόμενη Δύση και τον δυτικό πολιτισμό; Και ποια είναι τα σύνορα της Ευρώπης υπό αυτήν την κοινωνική και όχι γεωγραφική έννοια; Υπάρχει ένα ευρωπαϊκό βίωμα του «εμείς»; Ποιος περιλαμβάνει και ποιους αποκλείει; Είναι τόσο ισχυρό, τόσο εσωτερικό, αυτό το βίωμα ώστε να μπορούμε να μιλήσουμε για ένα ευρωπαϊκό λαό; Ή μήπως πρέπει να συλλάβουμε αυτό το «εμείς» με τις διαβαθμίσεις του, σαν μια σειρά ομόκεντρων κύκλων π.χ. οι γερμανικοί λαοί στο κέντρο, οι άλλοι δυτικοευρωπαϊκοί – κεντροευρωπαϊκοί λαοί ένας ευρύτερος κύκλος κτλ.;

Το σίγουρο είναι ότι ακόμα και στα πλαίσια του δυτικοευρωπαϊκού πολιτισμού, που αποτελεί μια αδιαμφισβήτητη πολιτισμική οντότητα, υπάρχουν διακριτά «εμείς», διακριτοί λαοί και οι αντιθέσεις τους. Σίγουρο ακόμη είναι ότι σε κάποιες σπάνιες, πολύ ιδιαίτερες στιγμές της ιστορίας, εμφανίστηκε μια φευγαλέα μορφή, κάτι που θα μπορούσε να το

πάρει κανείς για τον ευρωπαϊκό λαό: στις δημοκρατικές επαναστάσεις του 1848, στις εργατικές επαναστάσεις 1917-1939, στα κινήματα του 1968.

Στη συζήτηση για την Ευρώπη ο Αγκάμπεν επανέφερε την «Λατινική Αυτοκρατορία», ξαναέθεσε ένα μοναδικό ντοκουμέντο, πραγματικά ανυπολόγιστης αξίας, γραμμένο στην ωμή γλώσσα που μιλούν οι κλειστοί κύκλοι που παίρνουν τις αποφάσεις όχι σ' εκείνη των ΜΜΕ και των προεκλογικών ακροατηρίων. **Η «Λατινική Αυτοκρατορία» είναι ένα κείμενο με το οποίο ο Αλέξανδρος Κοζέβ απευθύνθηκε τον Αύγουστο του 1945 στη γαλλική πολιτική ηγεσία και το οποίο ήρθε στη δημοσιότητα, πετσοκομμένο κιόλας, μόλις το 1990.** Σκιαγραφεί με σαφήνεια τις βασικές γραμμές που επρόκειτο να ακολουθήσει η γαλλική εξωτερική πολιτική τις επόμενες δεκαετίες αλλά και τις κύριες αντιθέσεις μέσα από τις οποίες γεννήθηκε και διαμορφώθηκε η ΕΟΚ πρώτα και η Ευρωπαϊκή Ένωση στη συνέχεια. Άλλωστε ο Κοζέβ δεν είναι μόνο ο φιλόσοφος που δίδαξε τον Χέγκελ σε διανοούμενους όπως οι Ρεϊμόν Αρόν, Ζακ Λακάν, Αντρέ Μπρετόν, Ζωρζ Μπατάιγ, Μερλώ Ποντύ, Αλτουσέρ, Σαρτρ κ.ά. αλλά επίσης ένα υψηλόβαθμο στέλεχος του γαλλικού υπουργείου οικονομικών, ο άνθρωπος που έπαιξε δεσπόζοντα ρόλο στις διαπραγματεύσεις για την ΕΟΚ και την GATT.

Σύμφωνα με τον Κοζέβ τα ευρωπαϊκά εθνικά κράτη δεν έχουν πλέον -ήδη στα 1945- τα απαραίτητα μεγέθη που θα τους επιτρέψουν να διατηρήσουν την αυτονομία τους. Ο μεταπολεμικός κόσμος θα διαμορφωθεί μέσα από τον ανταγωνισμό δύο αυτοκρατοριών: μιας προτεσταντικής έμπνευσης αγγλοσαξονικής και μιας ορθόδοξης παράδοσης σλαβο-σοβιετικής. Υπό την πίεση της ανάγκης εξισορρόπησης της σλαβο-σοβιετικής οικονομικής και στρατιωτικής ισχύος στην Ευρώπη, οι ΗΠΑ και η Αγγλία θα αποδεχθούν την επανένταξη της Γερμανίας στο ευρωπαϊκό σύστημα και τον επανεξοπλισμό της.

Η ραγδαία, αναπόφευκτη οικονομική άνοδος της Γερμανίας και μάλιστα η προσχώρησή της στην αγγλοσαξονική αυτοκρατορία με την οποία είναι πολιτισμικά πολύ συγγενής -όλοι αυτοί ανήκουν στον προτεσταντικό κόσμο- θα υποβαθμίσει την Γαλλία σε μια

δευτερεύουσα δύναμη της ηπειρωτικής Ευρώπης, θα την περιορίσει στο χλωμό ρόλο μίας στρατιωτικής, οικονομικής και τελικά πολιτικής ενδοχώρας της Γερμανίας. Το μέλλον της Γαλλίας θα είναι ένα «καθεστώς κτήσης». Με δεδομένες τις πολιτιστικές, γλωσσικές και θρησκευτικές διαφορές καθώς και τις διαφορές στον τρόπο ζωής, σε μια γερμανο-αγγλοσαξονική αυτοκρατορία η Γαλλία θα μείνει πάντα λίγο-πολύ ξένο σώμα και θα υποχρεωθεί να παίξει ένα περιθωριακό και φτωχό ρόλο δορυφόρου, ένα ρόλο πολιτικού μέσου [9,26,27,29,43].

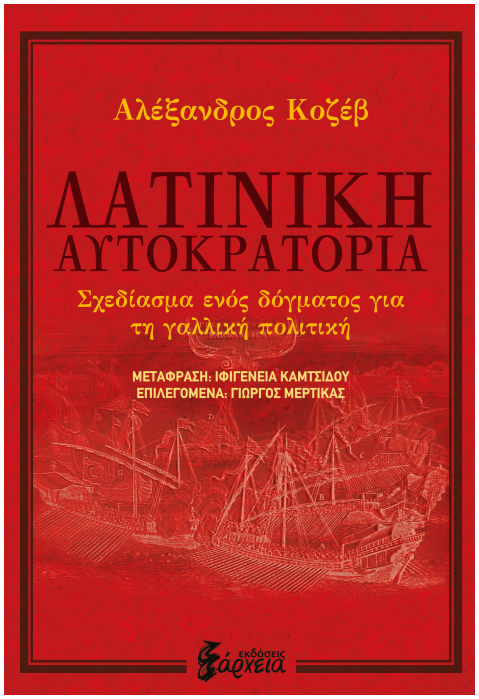

Ο Κοζέβ προτείνει στη Γαλλία να αντιδράσει παίρνοντας την πρωτοβουλία για τη συγκρότηση μιας τρίτης αυτοκρατορίας, της Λατινικής, από τα συγγενή έθνη της Γαλλίας, της Ιταλίας και της Ισπανίας. Το εγχείρημα καθιστούν δυνατό και βιώσιμο, η κοινή θρησκεία (Καθολικισμός), η συγγένεια στη γλώσσα, τον πολιτισμό και τον τρόπο ζωής, ο συνολικός πληθυσμός αυτών των τριών εθνών (πάνω από 120 εκατομμύρια), η γαλλική βιομηχανία, τα ισπανικά και ιταλικά εργατικά χέρια και πρώτες ύλες [50,51,96], ο γαλλικός στρατός [58] και προπάντων η συνεχής γραμμή που σχηματίζουν οι αφρικανικές αποικίες των λατινικών εθνών, οι οποίες τους επιτρέπουν να μετατρέψουν την Μεσόγειο σε πραγματική mare nostrum [48,60].

Στη Λατινική Αυτοκρατορία αρκεί να κρατήσει την αποκλειστικότητα της Μεσογείου αφήνοντας στους άλλους τους ωκεανούς [59]. Ο Κοζέβ μάλιστα καλεί τη Γαλλία να κάνει ό,τι είναι δυνατόν για την απόδοση από τους Συμμάχους πίσω στην Ιταλία των αφρικανικών αποικιών της [48]. Ήδη εδώ ο Κοζέβ προλέγει τον πόλεμο της Αλγερίας (ένα εκατομμύριο Αλγερινοί νεκροί).

Τη Λατινική Αυτοκρατορία λοιπόν ήδη από την αφετηρία της (που

κατά τον Κοζέβ πρέπει να είναι η ένωση των αποικιακών κληρονομιών των τριών ιδρυτικών μελών [48]) σπαράσσει ο διχασμός μητροπόλεις/αποικίες που σύντομα με την έκρηξη των αντιαποικιακών αγώνων θα αποδειχθεί ασυμφιλίωτος. Και δεν είναι ο μόνος διχασμός. Θα υπάρχει αναγκαστικά, λέει ο Κοζέβ, ανάμεσα στα ενωμένα έθνη, ένα έθνος που θα είναι το «πρωτότοκο», το πρώτο μεταξύ των ίσων του. Στη σλαβο-σοβιετική αυτοκρατορία τον ρόλο αυτό τον παίζει ο ρωσικός λαός και όσον αφορά την μελλοντική Λατινική Αυτοκρατορία είναι προφανές ότι την πρώτη θέση πρέπει να την καταλάβει η Γαλλία [45,46].

Η Γαλλία θα εξασφαλίσει τον πολιτικό έλεγχο του συνόλου της αυτοκρατορίας συγκεντρώνοντας στο εσωτερικό της τη λατινική βαριά βιομηχανία [96]. Η Γαλλία μεταδίδοντας ένα κατά βάση γαλλικό χαρακτήρα στα λατινικά στρατεύματα θα εξασφαλίσει μια γενική υπεροχή [58]. Μέσα στην ίδια την Γαλλία, όσον αφορά την οικονομία, πρέπει κανείς να στραφεί στην ελίτ της κυβερνώσας αστικής τάξης, κι από αυτή την τάξη θα πρέπει να αναμένεται η αναγκαία προσπάθεια για μια οικονομική ανανέωση και για την αυτοκρατορική επέκταση της Γαλλίας [98].

Στην Ισπανία είναι αναγκαίο να αντικατασταθεί ο Φράνκο από μια γαλλόφιλη κυβέρνηση -μια κυβέρνηση που να είναι υπέρ της δημιουργίας μιας Λατινικής Αυτοκρατορίας υπό την αιγίδα της Γαλλίας- και όχι από μια αναρχίζουσα και αναρχική Ισπανία, όχι από μια υπερβολικά «κόκκινη» Ισπανική Δημοκρατία, η οποία δεν θα ήταν αποδεκτή από τις γαλλικές και ισπανικές άρχουσες τάξεις και από την Καθολική Εκκλησία [72,73,74]. Τα μέτρα που προτείνει ο Κοζέβ εις βάρος της Γερμανίας για να ματαιώσει ή να καθυστερήσει την οικονομική της ανόρθωση είναι δρακόντια. Η Γερμανία πρέπει να λειτουργεί ως το ανθρακωρυχείο της Λατινικής Αυτοκρατορίας, λέει, και ζητάει επίσης την προσάρτηση του Σάαρ υπό την προϋπόθεση ότι θα επιτραπεί στη Γαλλία να εκδιώξει τον γερμανικό πληθυσμό [94,95].

Αυτό το μικρό αλλά τόσο διαφωτιστικό βιβλιαράκι μας δίνει μια ιδέα για το είδος των προβληματισμών, των προθέσεων και των διαθέσεων που επικρατούσαν ανάμεσα στους πατέρες-ιδρυτές του

σημερινού ευρωπαϊκού οικοδομήματος, της βούλησης και των στοχεύσεών τους που δεν φαίνεται να είχαν και μεγάλη σχέση με τον Διαφωτισμό και τις δημοκρατικές επαναστάσεις (ο Κοζέβ μπερδεύει τη Γαλλική με την εθνικοσοσιαλιστική επανάσταση, τον Ροβεσπιέρο με τον Χίτλερ [14]).

Η ελληνική πολιτική ηγεσία, εκείνη του «ανήκομεν εις την Δύση» (Κ. Καραμανλής ο πρεσβύτερος), έβαλε τη χώρα στην ΕΟΚ μια εποχή που, σωστά, το μεγαλύτερο μέρος της Αριστεράς τοποθετούνταν αρνητικά ή με δυσπιστία απέναντι στο ευρωπαϊκό ιδεώδες. Η ελληνική ηγεσία, τότε, είχε πάντως τον ρεαλισμό να υπολογίζει τις δυνατότητες που έδινε η ισορροπία ανάμεσα στη Γαλλία και τη Γερμανία. Όταν μετά την κατάρρευση της ΕΣΣΔ και τη γερμανική ενοποίηση η ισορροπία αυτή χάθηκε και οι επιπτώσεις έγιναν ορατές με τον πιο δραματικό τρόπο στον γιουγκοσλαβικό εμφύλιο και την οικτρή τύχη της Σερβίας, κανένας συναγερμός δεν σήμανε στην ελληνική ελίτ.

Η κυβέρνηση Σημίτη έβαλε την χώρα στο ευρώ και ανέλαβε τη διοργάνωση της Ολυμπιάδας ενώ το ευρωπαϊκό χρήμα συνέχισε να ρέει, η παραγωγική βάση να αποσαθρώνεται και η κοινωνία να εκμαυλίζεται -Κ. Σημίτης, ο μοιραίος άνθρωπος των τελευταίων 30 χρόνων, αυτός που οδήγησε στον όλεθρο μια χώρα. Όταν μετά την κρίση του 2008 ήρθε ο λογαριασμός, η κοινωνία ήταν εντελώς απροετοίμαστη να αντιμετωπίσει κατάφατσα τον ζοφερό κόσμο που περιγράφει το κείμενο του Κοζέβ. Η ιδεολογία του ευρωπαϊσμού άφηνε την κοινωνία και την Αριστερά να πιστεύουν σ’ ένα υποτιθέμενο ευρωπαϊκό κεκτημένο που θα επέτρεπε εύκολες, ανέξοδες και ανώδυνες λύσεις και έτσι έκανε δυνατή την χειραγώγηση των κινημάτων από μία χούφτα τιποτένιων (τη σημερινή κυβέρνηση).

Και η υπόλοιπη Αριστερά; Αυτή που δεν σαγηνεύτηκε από τον ευρωπαϊσμό; Ως επί το πλείστον δείχνει να μην αντιλαμβάνεται για την Ελλάδα του 2020 αυτό που ήταν αυτονόητο για τον Κοζέβ όσο αφορά τη Γαλλία του 1945: **η εποχή των εθνών-κρατών έχει περάσει. Ποια είναι όμως τα συγγενή έθνη μαζί με τα οποία η Ελλάδα θα μπορούσε να βρει τη δική της θέση στον κόσμο;**

Σημείωση: Μέσα στις αγκύλες αναγράφεται η σελίδα του βιβλίου του Κοζέβ.

Μεταλλάξεις του Φασισμού: μία συνέντευξη με τον Enzo Traverso

Enzo Traverso
Μετάφραση: Γιάννος Σταμούλης

Στο βιβλίο «Τα νέα πρόσωπα του φασισμού» (Les Nouveaux Visages du fascisme) ο Enzo Traverso και ο Régis Meyran συζητούν τις συνέχειες και τις ασυνέχειες μεταξύ των φασιστικών κινημάτων του 20ου αιώνα και της σημερινής «μετα-φασιστικής» ακροδεξιάς. Ο Olivier Doubre μίλησε με τον Traverso για την πρόσφατη έκδοση του Politis.

Χρησιμοποιείτε τον όρο «μετα-φασισμός» για να χαρακτηρίσετε τα σημερινά ακροδεξιά κινήματα. Τι σημαίνει ο όρος αυτός;

Η ιδέα του μετα-φασισμού, αρχικά έρχεται να χαρακτηρίσει ένα πολιτικό κίνημα το οποίο διέπεται από αντιφάσεις, και το οποίο έχει μια προφανή φασιστική μήτρα -λόγω της ιστορίας του, της προέλευσής του- και στην περίπτωση του Εθνικού Μετώπου (Front National) μια δυναστική καταγωγή. Υπάρχει ένας αδιαμφισβήτητος φασιστικός σκληρός πυρήνας στο Εθνικό Μέτωπο, η ακτιβιστική βάση του, που αποτελείται από νεο-φασίστες ακτιβιστές όλων των γενεών. Είναι πολύ δραστήριοι στο Εθνικό Μέτωπο και διατηρούν ένα καλό κομμάτι της οργάνωσης. Έτσι, υπάρχει ένα χάσμα μεταξύ της οργανωτικής πραγματικότητας αυτού του κόμματος -ή ακόμα και της ανθρωπολογικής του δομής- και της ρητορικής της Μαρίν Λεπέν στα μέσα ή στη δημόσια σφαίρα, μια ρητορική στο πνεύμα

της ξενοφοβίας, του εθνικισμού και του αντι-νεοφιλελευθερισμού, που όμως προτείνεται και απ’την κοινωνική Δεξιά.

Αν το Εθνικό Μέτωπο ήταν απλά μια νεοφασιστική σέκτα, ή ακόμα και ένα νεοφασιστικό κόμμα, δεν πιστεύω πως θα ήταν πιθανό να εμφανιστεί στο δεύτερο γύρο των προεδρικών εκλογών, πόσο μάλλον ικανό να γίνει το μεγαλύτερο κόμμα της Γαλλίας. Το κόμμα αυτό, επομένως, ξεκάθαρα μετασχηματίζεται και προσπαθεί να μπει σε μια διαδικασία μέσω της οποίας να υπερβεί διαλεκτικά τον φασιστικό του χαρακτήρα -χωρίς όμως να τον απολέσει εντελώς. Συνεπώς για να παλέψουμε εναντίον αυτού του κόμματος, πρέπει να καταλάβουμε σε τι έχει εξελιχθεί.

Μιλάτε όμως επίσης -όπως ο τίτλος του βιβλίου σας μαρτυρά- για τα «νέα πρόσωπα του φασισμού»…

Ο μετα-φασισμός είναι ένα μεταβατικό φαινόμενο ακόμα υπό μετάλλαξη και αυτός ο όρος δείχνει ξεκάθαρα ποια είναι η μήτρα του. Υπάρχει ένας μεγάλος διάλογος γύρω απ’ το θέμα «Τράμπ και Φασισμός» στις Ηνωμένες Πολιτείες. Αλλά δεν μπορούμε να πούμε ότι ο φασισμός είναι ο βασικός και κινητήριος μοχλός του Τράμπ. Απ’ τη μεριά της, η Λεπέν γνωρίζει ότι από εκεί ακριβώς προέρχεται και το δικό της κόμμα! Γι’ αυτό και προσπαθεί να προσαρμόσει την εθνικιστική και ξενοφοβική ρητορική της στο παρόν πλαίσιο, συμπεριλαμβανομένου και αυτού της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σήμερα, τα μετα-φασιστικά κινήματα προτείνουν έναν εθνικισμό που δεν έχει πλέον στο στόχαστρο -όπως τη δεκαετία του ’30- τα άλλα έθνη, και συγκεκριμένα τα Ευρωπαϊκά, αλλά τη μετα-αποικιακή μετανάστευση και το Ισλάμ. Αυτή η αλλαγή στόχου έχει πολλές συνέπειες επειδή επιτρέπει στο Εθνικό Μέτωπο να παρουσιάζεται με μια δημοκρατική ρητορική. Θέτοντας το Ισλάμ ως στόχο του, αυτοχαρακτηρίζεται ως υπερασπιστής των δυτικών αξιών.

Πράγματι, εξηγείτε ότι ενώ το Εθνικό Μέτωπο προσπαθεί να παρουσιάσει τον εαυτό του «τόσο δημοκρατικό όσο και οι άλλοι», αυτό δεν συμβαίνει, ακόμα και από μια παραδοσιακή δεξιά

οπτική…

Υπάρχει μια διαφορά φύσης των δύο, βασιζόμενη στο απλό γεγονός του ότι η παραδοσιακή Δεξιά έχει πολύ πιο οργανικές συνδέσεις με της κυρίαρχες ελιτ απ’ ότι το Εθνικό Μέτωπο. Σήμερα, το κόμμα αυτό δεν είναι επιλογή των παγκόσμιων κυρίαρχων τάξεων. Παρόλ’ αυτά, αυτοπαρουσιάζεται ως ο υπερασπιστής της δημοκρατίας ενάντια στους κινδύνους που απειλούν να την καταλύσουν, ιδιαίτερα το Ισλάμ, τον φονταμενταλισμό και την ισλαμική τρομοκρατία. Παρουσιάζεται ακόμα και ως υπερασπιστής της ισότητας μεταξύ αντρών και γυναικών ή και ομοφυλόφιλων!

Κατά την άποψή μου, το γεγονός ότι μπορεί να οικειοποιηθεί τη δημοκρατική ρητορική, μπορεί μόνο να εγείρει ερωτήματα σχετικά με την έννοια της δημοκρατίας και του δημοκρατισμού. Υπάρχουν ένα πλήθος στοιχείων στη ρεπουμπλικάνικη παράδοση που επέτρεψαν αυτή τη «μεταμόσχευση». Δεν μπορούμε να υπερασπιστούμε τον Ρεπουμπλικανισμό ωσάν να ήταν μια ιερή, αψεγάδιαστη οντότητα· μιας και η ιστορία του είναι αντιφατική και περιλαμβάνει τον εθνικισμό, την αποικιοκρατία, την ξενοφοβία και μια μάλλον αμφίβολη αντίληψη περί εκκοσμίκευσης [laïcité]. Αυτό θα έπρεπε να μας ωθήσει σε μια κριτική ματιά πάνω στην ιστορία του, αντί να υιοθετούμε αυτή την ιστορία αψήφιστα, χωρίς κριτική ματιά.

Μιλάτε για έναν «αστερισμό» μετα-φασιστικών κινημάτων ή οργανώσεων. Τι είναι αυτό που τον συγκροτεί και τι χαρακτηρίζει τα μέλη του;

Μιλώ για αστερισμό γιατι όλα αυτά τα κινήματα παρουσιάζουν μια σειρά από κοινά χαρακτηριστικά, πέρα από κάποιες, συχνά σημαντικές, διαφορές μεταξύ τους. Αυτά τα χαρακτηριστικά πρώτα απ’ όλα περιλαμβάνουν την ξενοφοβία και την Ισλαμοφοβία, και έπειτα μια απόρριψη της παγκοσμιοποίησης για χάρη ενός κοινωνικά οπισθοδρομικού και εθνικιστικού προστατευτισμού. Αλλά επίσης μιλώ για έναν μετα-φασιστικό αστερισμό στη βάση του ότι τα κινήματα αυτά έχουν μερικές φορές πολύ διαφορετικές ιδεολογικές αφετηρίες και καταβολές.

Κάποιες οργανώσεις έχουν ξεκάθαρα νεοφασιστικό προφίλ, όπως η Χρυσή Αυγή στην Ελλάδα, ή τα κινήματα που εμφανίζονται στην ανατολική Ευρώπη την τελευταία εικοσαετία, τα οποία προσπαθούν να αναβιώσουν την εθνικιστική παράδοση του ’30. Κάποια κινήματα στην δυτική Ευρώπη, όπως το Εθνικό Μέτωπο, έχουν νεο-φασιστική καταγωγή αλλά προσπαθούν να εξελιχθούν, αλλάζοντας τον λόγο τους˙ άλλα έχουν διαφορετικές ρίζες αλλά συγκλίνουν στην ίδια αυτή κατεύθυνση. Τέτοιες είναι οι περιπτώσεις της Λέγκας του Βορρά στην Ιταλία, του UKIP στη Μεγάλη Βρετανία και του AfD στη Γερμανία… Παρότι ο Τράμπ είναι επίσης παρόμοια περίπτωση, σε αντίθεση με το Εθνικό Μέτωπο, τη Λέγκα του Βορρά ή το AfD, έχει διασυνδέσεις με μέρος του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Παρ’όλα αυτά, λέτε ότι αν αυτός ο μεταλλαγμένος «μετα-φασισμός» ενισχυόταν, αυτό σίγουρα θα οδηγούσε σε μια εξουσία ασκούμενη με απολυταρχικό τρόπο…

Ας υποθέσουμε ότι η Μαρίν Λεπέν όντως κερδίζει τις προεδρικές εκλογές. Είναι μάλλον απίθανο αλλά άμα συνεκτιμήσουμε την κατάσταση στη Δεξιά με το ζήτημα Φιγιόν δεν μπορούμε να το αποκλείσουμε a priori. Η πρώτη συνέπεια θα ήταν η κατάρρευση της Ευρωπαικής Ένωσης. Αναμφισβήτητα θα γινόμασταν μάρτυρες μιας πανευρωπαϊκής πολιτικής αλλά και οικονομικής κρίσης, με το ευρώ αδύναμο να αντισταθεί και τα κοινωνικά μοντέλα της Ευρωπαικής Ένωσης να θρυμματίζονται. Έπειτα όμως από μια τέτοια αποσύνθεση, όλα είναι δυνατά!

Ο στόχος του FN είναι να κερδίσει την εξουσία, όχι να προσπαθήσει να κατακτήσει μια θεσμική νομιμότητα, όπως αυτή της κλασικής Δεξιάς. Εκεί ακριβώς παραμονεύει ο κίνδυνος. Η έννοια όμως του μετα-φασισμού σημαίνει μια μετάλλαξη που δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί: τα πράγματα μπορούν να εξελιχθούν με διάφορους δυνατούς τρόπους. Παρ’όλα αυτά, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το πρόγραμμα του FN είναι απολυταρχικό: η Δημοκρατία η οποία υποστηρίζει δεν είναι αυτή που έχουμε σήμερα, μιας και αμφισβητεί το δίκαιο του εδάφους (jus soli) και μια σειρά πολιτικών ελευθεριών, και θα μετέτρεπε το

θεσμικό σύστημα σε έναν αυταρχικό προεδρισμό, που σίγουρα σημαίνει περιορισμό των αντίπαλων δυνάμεων… ακόμα κι αν όλα αυτά είναι κάτι διαφορετικό από τον φασισμό του ’30.

Μετάφραση στα ελληνικά από την αγγλική μετάφραση του David Broder.

Οικολογική Κρίση: 9 Θέσεις υπέρ της Δημοκρατίας

Sveinung Legard*
Μετάφραση: Σοφία Παπαγιαννάκη

Η υπερθέρμανση του πλανήτη έχει κάνει πολλούς περιβαντολλόγους να πιστεύουν ότι η δημοκρατία είναι πολύ αργή και σύνθετη για να επιλύσει την κλιματική αλλαγή. Κάποιοι ισχυρίζονται ότι αυτό που χρειαζόμαστε είναι μία κινητοποίηση όπως σε καιρό πολέμου και μία ισχυρή παγκόσμια ηγεσία με διευρημένες εξουσίες. Αυτή η πεποίθηση είναι βαθιά εσφαλμένη και επικίνδυνη. Η κλιματική κρίση χρειάζεται να επιλυθεί με περισσότερη και όχι με λίγοτερη δημοκρατία.

1. Η Κλιματική Κρίση είναι Συστημικής Φύσης

Η οικολογική κρίση στην οποία βρισκόμαστε δεν είναι αποτέλεσμα κακής κρίσης ή άγνοιας, ούτε από μέρους των “παγκόσμιων ηγετών” ούτε από μέρους της πλειοψηφίας του παγκόσμιου πληθυσμού. Είναι μια κρίση συστημικής φύσης, προερχόμενη από τον ίδιο τον τρόπο που η οικονομίας μας λειτουργεί. Είναι το καπιταλιστικό οικονομικό σύστημα, που βασίζεται στην αμείλικτη εκμετάλλευση και ανάπτυξη και καταβροχθίζει τον φυσικό πλούτο.

Ο βασικός σκοπός κάθε καπιταλιστικής επιχείρησης είναι να

αυξήσει τα κέρδη των ιδιοκτητών, και αν δεν μπορέσει να επεκταθεί και να μεγαλώσει θα φαγωθεί από τις άλλες στην αγορά. Γι'αυτό, στο καπιταλιστικό οικονομικό σύστημα, περιβαλλοντικοί και ανθρωπιστικοί παράγοντες αντιμετωπίζονται ως εμπόδια στη συσσώρευση πλούτου.

Είναι ο καπιταλισμός σε μία συγκεκριμένη μορφή του, όπου η εξαντλητική οικονομική ανάπτυξη έχει συνδυαστεί με την καύση ορυκτών καυσίμων όπως κάρβουνο, πετρέλαιο και φυσικό αέριο ως βασική πηγή ενέργειας. Αυτή είναι η δύναμη πίσω από την υπερθέρμανση του πλανήτη.

Μπορεί να φαίνεται ότι το βασικό πρόβλημα είναι ο μέσος πολίτης, σαν εμένα και εσένα. Ποιος άλλος εξάλλου οδηγεί ρυπογόνα αυτοκίνητα, αγοράζει πλαστικά παιχνίδια ή τρώει τροφές καλλιεργημένες στην άλλη άκρη του πλανήτη; Αλλά εμείς δεν είμαστε παρά μέρος αυτού του οικονομικού συστήματος, και βρισκόμαστε συνεχώς εκτιθέμενοι σε μια τεράστια εμπορική βιομηχανία που προσπαθεί να μας κάνει μη σκεπτόμενους καταναλωτές. Αν δεν αλλάξουμε τη βάση του τρόπου που παράγουμε και καταναλώνουμε πράγματα, δεν θα μπορέσουμε ποτέ να κάνουμε τίποτα για τον επιβλαβή καταναλωτισμό μέσα στον οποίο είμαστε εγκλωβισμένοι.

2. Ο Καπιταλισμός είναι το ακριβώς αντίθετο της Δημοκρατίας

Αυτό το οικονομικό σύστημα είναι το ακριβώς αντίθετο της δημοκρατίας. Το πιο θεμελιώδες χαρακτηριστικό του καπιταλισμού είναι η συγκέντρωση των ανθρώπινων και φυσικών πόρων στα χέρια των ολίγων (γιγαντιαίες επιχειρήσεις, χρηματοδότες και κεφαλαιούχους) και όχι στα χέρια των κοινών ανθρώπων. Η μόνη δημοκρατία που υπάρχει στην αγορά είναι η δημοκρατία αυτών που κατέχουν το μεγαλύτερο μέρος των χρημάτων.

Φτωχοί εργάτες γης, αγρότες και κάτοικοι των παραγκουπόλεων στο νότιο ημισφαίριο, με διαφορά οι πιο αδύναμοι σε αυτό το οικονομικό σύστημα, είναι οι ίδιοι που χτυπιούνται περισσότερο από την κλιματική αλλαγή που ήδη συμβαίνει, και θα συνεχίσουν

να είναι με τις αλλαγές που έρχονται.

Είναι μέσω της συγκέντρωσης πλούτου και δύναμης που το καπιταλιστικό οικονομικό σύστημα συντηρείται. Η άγνοια, για παράδειγμα, δεν είναι ο λόγος που οι πετρελαϊκές εταιρίες και οι εταιρίες φυσικού αερίου και κάρβουνου συνεχίζουν την οικονομική τους δραστηριότητα ως συνήθως. Είναι επειδή τους συμφέρει και έχουν τη δύναμη να το κάνουν. Αυτό είναι ένα γεγονός που σχεδόν όλοι το γνωρίζουν.

Ως εκ τούτου, η απουσία δημοκρατίας βρίσκεται στην καρδιά της οικονομικής κρίσης και όσο αυτή η συγκέντρωση οικονομικής δύναμης εξακολουθεί να διατηρείται δεν θα λαμβάνονται υπόψιν ούτε οι ανθρώπινοι ούτε οι περιβαλλοντικοί παράγοντες.

3. Οι Παγκόσμιοι ηγέτες «μας» είναι Μέρος του Προβλήματος

Ο περιορισμός του τυφλού οικονομικού επεκτατισμού φαίνεται να είναι ιδιαίτερα δύσκολος, αν όχι αδύνατος. Παρά την αυξανόμενη ευαισθητοποίηση σχετικά με τις συνέπειες των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα τις περασμένες δεκαετίες, οι περισσότερες βιομηχανοποιημένες χώρες δεν κατάφεραν να μειώσουν τους ετήσιους ρυθμούς αύξησης των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Καθώς η βιομηχανική παραγωγή μεταφέρεται στις αναπτυσσόμενες χώρες, το de facto ποσό της ρύπανσης του πλανήτη από τις πλούσιες χώρες είναι υψηλότερο από αυτό που εμφανίζεται στα επίσημα στατιστικά.

Αντί να παρθούν ριζικά μέτρα ώστε να μειωθούν σημαντικά οι εκπομπές αερίων, οι κυβερνώντες έχουν την τάση να δίνουν προτεραιότητα στην ανταγωνιστικότητα των χωρών τους έναντι της προστασίας του περιβάλλοντος. Αυτό δεν συμβαίνει επειδή ζούμε στην εποχή της ηλιθιότητας, αλλά επειδή οι παγκόσμιοι ηγέτες «μας» βρίσκονται μπλεγμένοι μέσα σε ένα ηλίθιο σύστημα. Σε ένα σύστημα στο οποίο η οικονομία κάθε χώρας πρέπει να αναπτύσσεται συνεχώς διαφορετικά θα αντιμετωπίζει τις ζωφερές επιπτώσεις του να βρεθεί πίσω στον παγκόσμιο ανταγωνισμό: ανεργία, αυξανόμενη φτώχεια, διαφυγή κεφαλαίων και έλλειψη

ξένων επενδυσεων. Ούτε είναι η απουσία δράσης αποτέλεσμα έλλειψης του απαραίτητου σθένους και αντοχών μεταξύ των κυβερνώντων. Είναι επειδή όλο το πολιτικό σύστημα βρίσκεται μπλεγμένο στον ιστό του κεφαλαίου.

Στην πραγματικότητα, οι επαναλαμβανόμενες εκκλήσεις από περιβαλλοντικά κινήματα προς τους τοπικούς και τους παγκόσμιους ηγέτες να λάβουν δράση και να μας σώσουν από την οικολογική καταστροφή, υπονομεύει την ικανότητά μας να κάνουμε κάτι για αυτή την κατάσταση. Πρώτα απ' όλα, ενισχύει το συναίσθημα ότι εμείς, η λεγόμενη «σιωπηρή πλειοψηφία» είμαστε παθητικοί παρευρισκόμενοι που χρειαζόμαστε κάποιον δυνατό ηγέτη να μας σώσει –όχι ότι εμείς, στην πραγματικότητα, πρέπει να πάρουμε μέτρα ώστε να κυβερνήσουμε τους ηγέτες μας. Δεύτερον, αποσπά την προσοχή μας από τις συστημικές αιτίες της κρίσης και μας κάνει να πιστεύουμε ότι αν οι ηγέτες μας αποκτήσουν τη σωστή γνώση και συμπεριφορά θα θελήσουν να πάρουν τα απαραίτητα μέτρα ώστε να «πρασινίσουν» τις κοινωνίες μας.

4. Οι Αποκεντρωμένες Λύσεις είναι Αποτελεσματικές

Για τους παγκόσμιους ηγέτες «μας», η ελπίδα για καλύτερο μέλλον έγκειται σε μεγάλης κλίμακας, συγκεντρωτικές εγκαταστάσεις βασισμένες σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας όπως τα γιγάντια ηλιακά πάρκα στις νότιες ΗΠΑ ή στη Βόρεια Αφρική, ή τα αιολικά πάρκα στη Νότια θάλασσα ή στη Βόρεια Ντακότα.

Μια πρόσφατη έρευνα όμως από το Ινστιτούτο Τοπικής Αυτάρκειας δείχνει πως αυτή δεν είναι η καλύτερη λύση. Η έρευνα εκτιμά ότι οι μισές ΗΠΑ θα μπορούσαν να είναι ενεργειακά αυτάρκεις χρησιμοποιώντας ανανεώσιμες πηγές εντός των συνόρων τους, ενώ όλες οι πολιτείες θα μπορούσαν να ικανοποιήσουν ένα σημαντικό ποσοστό από τις ενεργειακές τους ανάγκες με τον ίδιο τρόπο. Επιπλέον, αποκαλύπτει ότι η χρήση τοπικών ανανεώσιμων πηγών είναι πιο οικονομικά αποδοτική από αυτήν των μεγάλης κλίμακας, συγκεντρωτικών εγκαταστάσεων!

Παρόμοια, η ενέργεια χρησιμοποιείται πιο αποτελεσματικά όταν παράγεται εκεί όπου καταναλώνεται. Είναι πλέον γνωστό ότι μεγάλα ποσά ενέργειας χάνονται όταν μεταφέρονται σε μακρινές αποστάσεις ενώ η προοπτική της ενεργειακής απόδοσης είναι τεράστια όταν χρησιμοποιείται τοπικά.

Το βασικό πρόβλημα με της μεγάλης κλίμακας συγκεντρωτικές λύσεις είναι ότι διατηρούν ένα όραμα για κοινωνίες υψηλής ενεργειακής κλάσης, στις οποίες η μετακίνηση και η βιομηχανική παραγωγή συνεχίζεται με τον ίδιο τρόπο όπως και σήμερα. Αυτό σημαίνει τη συνέχιση μιας πολύ σπάταλης και οικολογικά επιζήμιας κοινωνίας. Δεν υπάρχει κάτι εγγενώς λανθασμένο στις μεγάλης κλίμακας ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και η αλήθεια είναι ότι πιθανώς να χρειαζόμαστε μια ποικιλία πηγών ενέργειας τα επόμενα χρόνια. Πρέπει όμως να συγκρατήσουμε πως η αποκεντρωμένη ενέργεια είναι αρκετά αποδοτική τόσο ώστε να προσφέρει μεγάλη μείωση στις ενεργειακές ανάγκες μιας προηγμένης βιομηχανικής κοινωνίας και πως είναι απαραίτητη για να πετύχουμε μια οικολογική και δημοκρατική κοινωνία.

5. Οι Οικολογικές Λύσεις απαιτούν Δημοκρατία

Οι αλλαγές προς μια οικολογική κοινωνία πρέπει να συμβούν σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο˙ σε κοινότητες, γειτονιές, δήμους, χώρες και ούτω καθεξής. Κανένα κράτος ή πολυεθνικός οργανισμός δεν μπορεί να ξεκινήσει και να διεκπεραιώσει τις πολυποίκιλες και προσεκτικά προσαρμοσμένες λύσεις που είναι απαραίτητες για να επιτευχθεί η βιωσιμότητα. Λύσεις όπως η οικιακή και βιομηχανική ανακύκλωση, η κατασκευή μικρής κλίμακας ενεργειακών εγκαταστάσεων βασισμένες σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ο μετασχηματισμός των μέσων μεταφοράς ή η καλλιέργεια τροφής στα προάστια απαιτούν ενεργούς πολίτες με γνώση της δυναμικής και των αναγκών των τοπικοτήτων τους -όχι κρατικά ή εταιρικά στελέχη με τυποποιημένες αντιλήψεις για το πώς οι άνθρωποι συμπεριφέρονται και πώς τους θέλουν να είναι.

Εν συντομία, χρειάζεται δημοκρατία.

Υπάρχει μια άρκετα διαδεδομένη άποψη μεταξύ των κοινωνικών επιστημόνων ότι η γραφειοκρατία και οι στρατηγικές από τα πάνω -είτε ιδιωτικές είτε δημόσιες- είναι ανίκανες να πραγματοποιήσουν οποιαδήποτε θετική αλαγή στην κοινωνία, εξαιτίας των μη ευέλικτων μοντέλων τους και της αντίστασης των ανθρώπων όποτε δέχονται εντολές από τα πάνω. Οι συμμετοχικές και από τα κάτω στρατηγικές από την άλλη, είναι πολύ πιο αποτελεσματικές στο να ενθαρρύνουν τη γνώση και την αίσθηση της αφοσίωσης στην κοινωνική αλλαγή. Όπως το έχει θέσει ο David Morris, οι άνθρωποι που τοποθετούν φωτοβολταϊκά στις στέγες τους είναι πιο πιθανό να είναι ενήμεροι για τα οικολογικά θέματα και για αυτό τον λόγο να ενδιαφέρονται περισσότερο να κάνουν και άλλες αλλαγές στη ζωή και στις κοινότητές τους.

Σύμφωνα με τους περιβαντολλόγους μερικές δεκαετίες πριν, το εθνικό και παγκόσμιο σύστημα διακυβέρνησης ήταν ένα ουσιαστικό μέρος του προβλήματος και πίστευαν ότι η λύση πρέπει να έρθει από την από τα κάτω κινητοποίηση των πολιτών σε τοπικό και σε παγκόσμιο επίπεδο. Δεν πρέπει να είμαστε τόσο αφελείς ώστε να παραγνωρίζουμε το γεγονός πως η πιο σημαντική πρόοδος στη νομοθεσία για το περιβάλλον (και όχι μόνο), είναι αποτέλεσμα πιέσης των από τα κάτω, και όχι από πρωτοβουλίες πολιτικών. **Έχουμε κάθε λόγο να πιστεύουμε ότι η αλλαγή θα συνεχίσει να συμβαίνει από τα κάτω.**

6. Η Κλιματική Κρίση είναι Κοινωνική Κρίση

Κάποιοι ισχυρίζονται ότι η συμμετοχή, η διανομή του πλούτου και η απελευθέρωση είναι δευτερεύοντα ζητήματα μπροστά στην επική μεταμόρφωση του φυσικού περιβάλλοντος εξαιτίας της υπερθέρμανσης του πλανήτη. Ξεχνούν, ωστόσο, ότι πέρα από περιβαλλοντική κρίση, είναι και κοινωνική κρίση. Η υπερθέρμανση του πλανήτη ενισχύει τις ανισότητες μεταξύ των ανθρώπων χειροτερεύοντας τις συνέπειες του ταξικού διαχωρισμού, της έμφυλης καταπίεσης και της περιθωριοποίησης.

Οι πιο φτωχοί αγρότες ανά τον κόσμο, οι εργάτες της γης και οι

κάτοικοι των αστικών παραγκουπόλεων είναι αυτοί που θα αντιμετωπίσουν τις χειρότερες συνέπειες της υπερθέρμανσης του πλανήτη. Οι πλούσιοι θα μπορούν πάντα να πληρώνουν για να ξεφύγουν από την κρίση, κάτι που φαίνεται καλά από την τρέχουσα πανδημία γρίπης. Στις φτωχές χώρες τα άτομα που διατρέχουν υψηλό κίνδυνο να προσβληθούν από τον ιό H1N1 είναι απροστάτευτα από την πανδημία, ενώ οι πλούσιες χώρες μπόρεσαν να έχουν αποθέματα εμβολίων από τις φαρμακευτικές εταιρίες.

Όσο οι ασθένειες θα διαδίδονται γρήγορα εξαιτίας των θερμότερων κλιμάτων, αυτό το σενάριο θα εμφανίζεται ξανά και ξανά μέχρι να γίνει κάτι όσον αφορά αυτή την κοινωνική κρίση. Αυτή η κρίση προέρχεται ακριβώς από την απουσία δημοκρατίας: η απόλυτη έλλειψη δύναμης εξαιτίας της ανέχειας, της επιβολής και της εκμετάλλεσης των φτωχών από τους πλούσιους.

7. Δημοκρατία σημαίνει Παγκόσμια Ισότητα

Οι τρομακτικές σκηνές στη Νέα Ορλεάνη μετά τον τυφώνα Κατρίνα είναι πολύ οικείες σε χώρες όπως το Βιετνάμ, τις Φιλιππίνες ή το Μπαγκλαντές. Αλλά η τραγικότητα αυτών των εικόνων ενισχύεται από τον παραλογισμό πως **αυτοί που υποφέρουν περισσότερο από την κλιματική αλλαγή είναι αυτοί που είναι λιγότερο υπεύθυνοι για την υπερθέρμανση του πλανήτη**. Όχι μόνο είναι αποκλεισμένοι από την υλική αφθονία του καπιταλιστικού οικονομικού συστήματος, αλλά φέρουν και το μεγαλύτερο βάρος του. Αυτό είναι το ουσιαστικό μήνυμα του κινήματος για την κλιματική δικαιοσύνη: αυτοί που είναι υπεύθυνοι για την υπερθέρμανση του πλανήτη φέρουν την ευθύνη να σταματήσουν να μολύνουν και να επωμιστούν τα κόστη της κλιματική αλλαγής.

Σήμερα συμβαίνει το ακριβώς αντίθετο. Όσοι είναι υπεύθυνοι για την υπερθέρμανη του πλανήτη κάνουν το απολύτως ελάχιστο για να μειώσουν τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, και δεν κάνουν τίποτα για να μετριάσουν τις συνέπειές του. Η αλλαγή δεν θα συμβεί εώς ότου οι φτωχοί και εκμεταλλευόμενοι πάρουν τον έλεγχο των ζωών τους και όσων δυνάμεων τις επηρεάζουν. Η επίλυση της κλιματικής κρίσης σημαίνει επικέντρωση της

προσπάθειας των ανθρώπων στο βόρειο και στο νότιο ημισφαίριο ώστε να πετύχουν παγκόσμια ισότητα όπου η δύναμη θα είναι μοιρασμένη ισόποσα. Εν συντομία, η επίλυση της κλιματικής κρίσης απαιτεί παγκόσμια δημοκρατία.

8. Χρειαζόμαστε Δημόσιο Έλεγχο των Οικονομικών Πόρων

Για την πλειονότητα του παγκόσμιου πληθυσμού η «δημοκρατία» είναι ένα αστείο. Ακόμη και με ελεύθερες εκλογές οι κυβερνήσεις των χωρών τους είναι υπό την εξουσία του κεφαλαίου, και οι αντιπρόσωποί τους είναι τελείως εκτός δημοσίου ελέγχου. Αυτό ισχύει και για τον Νότο και για τον Βορρά. Οι κυβερνήτες του κόσμου είναι αυτοί που κυβερνούν με το χρήμα. Σίγουρα, η επέλαση του κεφαλαίου μπορεί να μειωθεί κάπως από τη δημόσια πίεση και παρεμβολή στον τρόπο διακυβέρνησης, αλλά αυτό δεν θα αλλάξει την ουσιαστική εξουσιαστική δομή της κοινωνίας.

Επομένως, η οικονομική δύναμη χρειάζεται να διαχυθεί ριζοσπαστικά ώστε να συμβεί κάτι θεμελιώδες για τις ρίζες της κρίσης. Η συνεχής εξαντλητική ανάπτυξη της καπιταλιστικής οικονομίας δεν θα σταματήσει μέχρι η λογική και τα περιβαλλοντικά και ανθρωπιστικά ζητήματα να έρθουν στην επιφάνεια κάθε φορά που αποφασίζεται τι και πώς θα παράγεται κάτι. **Αυτό σημαίνει δημόσιο έλεγχο των οικονομικών πόρων, όπου οι άνθρωποι απευθείας συμμετέχουν στην λήψη αυτών των αποφάσεων και στην εφαρμογή τους και ένα συνομοσπονδιακό σύστημα κοινοτικών δημοκρατιών όπου η δύναμη προέρχεται από τα κάτω.** Αν η απουσία δημοκρατίας βρίσκεται στην καρδιά της κρίσης μας, η ύπαρξη πραγματικής δημοκρατίας -το να αποφασίζει ο κόσμος σε όλα τα σημαντικά ζητήματα- βρίσκεται στην καρδιά της επίλυσής της.

9. Δεν Βρισκόμαστε πάνω σε έναν Πλοίο που Βυθίζεται!

Η χρήση μεταφορών μπορεί να είναι ύπουλη, ειδικά όταν χρησιμοποιείται με λάθος τρόπο. Πολλοί περιβαλλοντολόγοι χρησιμοποιούν μεταφορές, όπως ότι το πλοίο πάνω στο οποίο

επιβαίνουμε βυθίζεται ή ότι καίγεται το σπίτι μας, για να δικαιολογήσουν τα αιτήματά τους προς τους παγκόσμιους ηγέτες και να μας σώσουν από την επικείμενη καταστροφή. Εάν όντως βρισκόμασταν πάνω σε ένα πλοίο που βυθίζεται δεν θα υπήρχε φυσικά χρόνος για διαβούλευση μεταξύ των επιβατών για το ποιος είναι ο καλύτερος τρόπος δράσης. Θα χρειαζόμασταν ένα καπετάνιο με εμπειρία και γνώση του πλοίου, που θα μας καθοδηγούσε στο να πετύχουμε την πιο γρήγορη και εφικτή εκκένωση του πλοίου.

Το πρόβλημα όμως δεν είναι σαν κι αυτό ένος πλοίου που βυθίζεται και δεν έχουμε την επιλογή να το εκκενώσουμε. Μια πιο καλή μεταφορά θα ήταν ότι είμαστε εγκλωβισμένοι σε ένα τεράστιο κτίριο. Είμαστε συγκεντρωμένοι σε ομάδες γύρω από διάσπαρτες φωτιές. Στο κέντρο του κύκλου κάθονται αυτοί που ελέγχουν τη φωτιά, οι οποίοι συνεχίζουν να ρίχνουν κούτσουρα στις φλόγες. Ο καπνός από τις φωτιές σιγά σιγά πνίγει όλους στο κτίριο, και δεν υπάρχει δωμάτιο διαφυγής. Από τη μία πρέπει να σβήσουμε τις φλόγες ώστε να μην πάθουμε ασφυξία και από την άλλη πρέπει να βρούμε νέους τρόπους για να ζεσταθούμε και να έχουμε φως για να κοινωνικοποιηθούμε.

Δεν υπάρχει καπετάνιος ή επιστάτης να μας σώσει από αυτή την κατάσταση -ούτε ένα μόνο άτομο που να γνωρίζει όλα τα δωμάτια και όλους τους ορόφους του κτιρίου. Εμείς από μόνοι μας πρέπει να συνεργαστούμε μεταξύ μας ώστε να σταματήσουμε αυτούς που βρίσκονται στον μέσα κύκλο να διατηρούν τη φωτιά αναμμένη και θα πρέπει να ψάξουμε τριγύρω να βρούμε τρόπους παραγωγής θερμότητας και φωτός χωρίς να μολύνουμε τον αέρα που αναπνέουμε. Διαφορετικά θα πρέπει να αντιμετωπίσουμε τις οδυνηρές συνέπειες της αδράνειάς μας.

Δημοσιεύτηκε στο 1ο τεύχος του περιοδικού *Communalism* (Δεκέμβριος 2009)
https://new-compass.net/articles/9-arguments-democracy

*Ακτιβιστής, ερευνητής και δημοσιογράφος για τη ριζοσπαστική δημοκρατική αλλαγή από το Όσλο, Νορβηγία. Συντάκτης στο

https://new-compass.net. Περισσότερα κείμενά του **εδώ.**

Αντιπροσώπευση εναντίον Δημοκρατίας: Ο Ζακ Ρανσιερ για τις Γαλλικές Προεδρικές Εκλογές

Ζακ Ρανσιέρ
Μετάφραση: Εύα Πλιάκου

Για τον φιλόσοφο Ζακ Ρανσιέρ, η περίεργη προεκλογική εκστρατεία της Γαλλίας δεν αποτελεί έκπληξη. Πιστεύει πως ένα γαλλικό σύστημα, το οποίο εναποθέτει όλη του την εξουσία σε επαγγελματίες πολιτικούς, ανακυκλώνει μηχανικά υποψηφίους της «ρήξης». Ο Éric Aeschimann μίλησε με τον Ρανσιέρ για το εβδομαδιαίο γαλλικό περιοδικό L'Obs.

Από την απόφαση του Φρανσουά Ολλάντ να μην είναι υποψήφιος, έως τα νομικά προβλήματα του Φρανσουά Φιγιόν, η τρέχουσα προεκλογική εκστρατεία επεφύλασσε μία σειρά από δραματικές ανατροπές. Εσείς, κ. Ζακ Ρανσιερ, αποτελείτε έναν εξαιρετικό παρατηρητή αυτού του θεάματος. Εδώ και χρόνια έχετε καταγγείλει τα αδιέξοδα της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας, την οποία θεωρείτε ανίκανη να παράξει μία πραγματική δημοκρατία. Πώς θα αναλύατε αυτό που συμβαίνει;

Η «αντιπροσωπευτική δημοκρατία» είναι κάτι παραπάνω από μία απλώς διφορούμενη έννοια. Δίνει την εσφαλμένη εντύπωση ενός ήδη συσταθέντος λαού, ο οποίος εκφράζεται μέσω της επιλογής των αντιπροσώπων του. Ωστόσο, ο λαός δεν είναι ένα δεδομένο που προϋπάρχει της πολιτικής διαδικασίας: αντιθέτως, αποτελεί

το αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας. **Το τάδε ή το δείνα πολιτικό σύστημα δημιουργεί τον τάδε ή τον δείνα λαό, και όχι το αντίστροφο.** Εκτός αυτού, το πολιτικό σύστημα βασίζεται στην ιδέα ότι υπάρχει μια τάξη στην κοινωνία η οποία αντιπροσωπεύει τα γενικά της συμφέροντα. Στα μυαλά των Αμερικάνων ιδρυτών-πατέρων, αυτή ήταν η τάξη των πεφωτισμένων γαιοκτημόνων. Αυτό το σύστημα δημιουργεί έναν λαό που προσδιορίζει τους νόμιμους αντιπροσώπους του σαν να προέρχονται από αυτή την τάξη, επιβεβαιώνοντας το γεγονός αυτό περιοδικά και στην κάλπη.

Το αντιπροσωπευτικό σύστημα έγινε σταδιακά μία υπόθεση για επαγγελματίες, οι οποίοι αναπαράγουν τους εαυτούς τους. Με αυτόν τον τρόπο όμως, το σύστημα δημιούργησε την ίδια του την αντιστροφή, τη φανταστική δηλαδή ιδέα ενός λαού που δεν αντιπροσωπεύεται από αυτούς τους επαγγελματίες και φιλοδοξεί να βρεί άλλους νέους που θα τον αντιπροσωπεύουν πραγματικά. Αυτό είναι το θεατρικό παιχνίδι -του οποίου συνεχώς μειώνεται η ποιότητα- και το οποίο αναπαράγουν όλες οι εκλογές σήμερα.

Η άποψή σας φαίνεται αρκετά αρνητική. Είναι αυτό το σύστημα εγγενώς μεροληπτικό;

Είναι από τις ίδιες του τις αρχές ολιγαρχικό και όχι δημοκρατικό. Και στη Γαλλία αυτή η ολιγαρχία έχασε τη νομιμότητά της όταν κατέστη σαφές, πως οι πεφωτισμένοι γαιοκτήμονες εκπροσωπούσαν μόνο τα συμφέροντα της ιδιοκτησίας. Αυτό αποκαλύφθηκε με τις «δημοκρατικές» συνελεύσεις του 1848 και 1871, με τους μαινόμενους βασιλόφρονες έναντι των εργατών και των επαναστατών. Η ολιγαρχία έγινε σιγά-σιγά μία τάξη πολιτικών που δεν εκπροσωπούν τίποτα παρά μόνο το ίδιο το σύστημα. Το πλειοψηφικό και προεδρικό σύστημα της Πέμπτης Γαλλικής Δημοκρατίας επιτάχυνε αυτή τη διαδικασία. Τώρα πλέον έχουμε δύο εναλλακτικές ομαδοποιήσεις, οι οποίες εναλλάσσονται στη διακυβέρνηση και στη διατήρηση όλης της εξουσίας. Αυτό ενισχύει την **επαγγελματοποίηση**. Παράλληλα με αυτό, η φιγούρα του Προέδρου υποτίθεται πως εκπροσωπεί τους πολίτες, τους οποίους προδίδει αυτή η επαγγελματοποίηση.

Και τότε γιατί όλοι υποστηρίζουν ότι είναι «ενάντια στο σύστημα»;

Ενώ αναπαράγει τον εαυτό του, το σύστημα μηχανικά παράγει και μία εσωτερική διαίρεση, ένα διαβολικό αντίτυπο. Το πλειοψηφικό κόμμα στην πραγματικότητα αντιπροσωπεύει μόνο το ένα πέμπτο του εκλογικού σώματος, δημιουργώντας έτσι το αυταπόδεικτο παράδοξο ότι η πλειοψηφία του λαού δεν εκπροσωπείται. Κι όμως, όταν τα άλλα κόμματα έρχονται στην εξουσία, τείνουν όλο και περισσότερο να μοιάζουν μεταξύ τους. Εξ ού και το επαναλαμβανόμενο μοτίβο του εξευτελισμένου και προδομένου λαού.

Ως θεσμός που υποστηρίζει ότι εκπροσωπεί άμεσα τον λαό, η Προεδρία αυξάνει την εσωτερική ένταση του ίδιου του συστήματος. Προσφέρει τον χώρο στους υποψηφίους να δηλώνουν: «Εγώ είμαι ο υποψήφιος του μη-εκπροσωπούμενου λαού»! Υπάρχει ο χώρος των «πιστών» που καταγγέλλουν τις προδοσίες του κόμματος της Αριστεράς και ο οποίος τώρα έχει αρχίσει να μοιάζει με τη Δεξιά. Υπάρχει ο χώρος της Λεπέν, αυτός που συντάσσει τους ανθρώπους που υποφέρουν ουσιαστικά. Υπάρχει ο χώρος του Μακρόν: οι ζωντανές δυνάμεις του έθνους ενάντια στην πόλωση που προκαλούν τα κόμματα. Υπάρχουν επίσης και οι αλληλοεπικαλύψεις, όπως στην περίπτωση του Μελανσόν, παίζοντας και τον ρόλο της «πιστής» Αριστεράς και των ανθρώπων που υποφέρουν.

Κάποτε, τα εργατικά κόμματα εκπροσωπούσαν οργανωμένες συλλογικές δυνάμεις που κατάφερναν να πιέζουν το σύστημα από τα έξω. Σήμερα ο «αληθινός λαός» είναι ένα σχήμα κατασκευασμένο από το ίδιο το σύστημα. Φτάνουμε σε ένα σημείο όπου δεν ξέρουμε πια ποιος αναλαμβάνει τους διάφορους ρόλους: σήμερα, ένας δισεκατομμυριούχος μπορεί να εκπροσωπεί τον λαό που έχει καταπατηθεί από τους δισεκατομμυριούχους.

Ακούμε να λέγεται τόσο από την Αριστερά όσο και από τη Δεξιά ότι η πολιτική πρέπει να ενσαρκώνεται σε ηγέτες που παρέχουν ένα πρόσωπο για τη συλλογική βούληση.

Η ενσάρκωση δεν είναι μία πολιτική έννοια. Πρόκειται για έννοια θρησκευτική, και στη θρησκεία θα έπρεπε να παραμένει. Η συνεχής παρουσία της στην πολιτική σήμερα συνδέεται με αυτή την ιδέα ενός πραγματικού, βαθύτερου λαού. Αυτό είναι κάτι στο οποίο βασίζεται η άκρα Δεξιά. Ο «αριστερός λαϊκισμός» ισχυρίζεται ότι μπορεί να αποκόψει αυτόν τον λαό από την άκρα Δεξιά προτείνοντας ένα εναλλακτικό μοντέλο: αυτό ενός ηγέτη που ενσαρκώνει τον λαό και ως εκ τούτου τον συγκροτεί, κατά το παράδειγμα του Ούγκο Τσάβεζ. Αλλά η ενσάρκωση είναι μία αρχή αυστηρώς αντίθετη με τη δημοκρατία.

Είναι όμως όλοι το ίδιο; Δεν υπήρξαν μεγάλοι πολιτικοί όπως ο Ζωρές, ο Ντε Γκωλ και ο Ρούζβελτ;

Τα εξαιρετικά παραδείγματα δημιουργούνται όταν οι συνήθεις κανόνες του παιχνιδιού έχουν διαρρηχθεί και γι'αυτό είναι αναγκαίο να εφευρεθεί κάτι άλλο. Σε τέτοιες στιγμές, υπάρχουν άτομα που αποδεικνύονται ικανά να ανταποκριθούν στις περιστάσεις -οι οποίες είναι και οι ίδιες εξαιρετικές- πηγαίνοντας ένα βήμα παραπέρα από το αναμενόμενο για αυτούς. Ο Ντε Γκωλ πήρε μία πρωτοφανή απόφαση το 1940 υπερβαίνοντας τον ρόλο του ταξιάρχου. Όμως ως επικεφαλής του RPF (μεταπολεμικό κεντροδεξιό κόμμα) δεν ήταν παρά ένας χειραγωγός πολιτικός όπως κάθε άλλος. Στον Ντε Γκωλ οφείλουμε το Σύνταγμα της Πέμπτης Δημοκρατίας, το οποίο σε μεγάλο βαθμό συνέβαλε στην επιδείνωση όλης της δημόσιας ζωής. Μου φέρνει χαμόγελο το γεγονός ότι η Αριστερά τον τιμά τόσο σήμερα.

Πώς θα οργανώνατε τη συλλογική ζωή χωρίς αντιπροσώπους; Με κλήρωση -ένα μέτρο που υποστηρίξατε το 2005 στο βιβλίο σας «Το μίσος για τη δημοκρατία»;

θα πρέπει να κάνουμε έναν διαχωρισμό μεταξύ της εκπροσώπευσης και της αντιπροσώπευσης. Σε μία δημοκρατία, είναι αρκετά λογικό μερικοί άνθρωποι να αναλαμβάνουν κάποιες δραστηριότητες για λογαριασμό κάποιων άλλων. Αλλά ο εκπρόσωπος παίζει τον ρόλο του μόνο μία φορά, κάτι που δεν συμβαίνει με τους αντιπροσώπους.

Η κλήρωση υπήρξε κάποτε η φυσιολογική δημοκρατική οδός για τον ορισμό των εκπροσώπων, με βάση την αρχή ότι όλοι ήταν εξίσου ικανοί. Πρότεινα να επαναφέρουμε αυτή τη μέθοδο προκειμένου να αντιστραφεί ο δρόμος προς την επαγγελματοποίηση. Αλλά αυτό δεν είναι μία τόσο απλή υπόθεση, όπως δεν είναι και οι μη επαναλαμβανόμενες θητείες. Αυτά τα εργαλεία έχουν ενδιαφέρον μόνο αν βρίσκονται στα χέρια ενός ευρέως λαϊκού κινήματος. Η δημοκρατία δεν υπάρχει χωρίς αυτές τις πιέσεις που προκύπτουν έξω από το σύστημα, πιέσεις που ταρακουνούν τους θεσμούς του κράτους -όπως έκαναν πρόσφατα τα «κινήματα των πλατειών». Η δημοκρατία προϋποθέτει ότι θεσμοί, αυτόνομοι από τις κρατικές δομές και ατζέντες, είναι ικανοί να κάνουν αυτές τις στιγμές ισονομίας να διαρκέσουν.

Η προεκλογική εκστρατεία θα έχει τουλάχιστον επιτρέψει την ανάδυση ενός νέου ζητήματος, όπως το καθολικό βασικό εισόδημα. Οτιδήποτε κι αν σκεφτόμαστε επί της ουσίας γι'αυτό, δεν είναι από μόνο του ένα καλό νέο;

Αυτό αποτελεί πρόοδο συγκριτικά με τον Σαρκοζί, ο οποίος ήθελε να επαναφέρει τη Γαλλία πίσω στη δουλειά ενώ ταυτόχρονα ξεφορτωνόταν θέσεις εργασίας. Αλλά το καθολικό βασικό εισόδημα βασίζεται σε μία αμφισβητήσιμη ανάλυση, η οποία διακηρύσσει την εξαφάνιση της χειρωνακτικής εργασίας και τη γενικευμένη αυτοματοποίηση της βιομηχανίας. Εδώ υπεισέρχεται η ιδέα της τάξης των άυλων εργατών, η οποία έδωσε σε αυτό το αίτημα τον επαναστατικό του χαρακτήρα.

Ωστόσο, η χειρωνακτική εργασία δεν έχει εξαφανιστεί -έχει εξαχθεί σε μέρη όπου κοστίζει λιγότερο και όπου οι εργάτες είναι πιο υποταγμένοι. Το καθολικό εισόδημα έχει επομένως καταστεί ένα είδος επέκτασης των RMI και RSA (επιδόματα για τους ανέργους και τους χαμηλόμισθους στη Γαλλία, που έχουν όμως ορισθεί σε μόλις μερικές εκατοντάδες ευρώ το μήνα και υπό πολλές προϋποθέσεις), και **έχει σχεδιαστεί για να αντισταθμίσει την αποβιομηχάνιση που συμβαίνει στις χώρες μας**. Αλλά αυτό δεν είναι το απελευθερωτικό μέτρο που μερικοί ισχυρίζονται ότι είναι. Και η καθολικότητά του είναι πολύ περιορισμένη.

Φανταστείτε ένα τέτοιο εισόδημα να ήταν εγγυημένο και για τα παιδιά που δουλεύουν στα ορυχεία εξόρυξης στο Κονγκό που εξάγουν τα αναγκαία υλικά για την άυλη εργασία, ή και για τους εργάτες στα εργοστάσια του Μπαγκλαντές! Αυτό θα άλλαζε το τοπίο.

Ψηφίζετε μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις. Αν η Μαρί Λεπέν ήταν στο 48% στις δημοσκοπήσεις την παραμονή του δεύτερου γύρου, θα υπήρχε περίπτωση να ρίξετε τη ψήφο σας στην κάλπη προκειμένου να μην νικήσει -ακόμη κι αν αυτό σήμαινε ότι θα ψηφίζατε υπέρ του Μακρόν ή του Φιγιόν;

Αυτό είναι το είδος του διλήμματος που μπορείς να αντιμετωπίσεις μέσα σε πέντε λεπτά, αν έρθει αυτή η στιγμή. Προφανώς, αν κερδίσει η Λεπέν, δεν θα είναι καλά τα πράγματα. Αλλά θα πρέπει να εξαχθούν τα κατάλληλα συμπεράσματα από αυτό. Η λύση είναι να αγωνιστούμε ενάντια στο σύστημα που παράγει τη Μαρί Λεπέν και τους ομοίους της, όχι να πιστέψουμε ότι θα σώσουμε τη δημοκρατία ψηφίζοντας τον πρώτο διεφθαρμένο πολιτικό. Ακόμα θυμάμαι το σύνθημα του 2002, «Ψηφίστε τον απατεώνα, όχι τον φασίστα» (στον δεύτερο γύρο όπου ήταν υποψήφιοι ο Ζακ Σιράκ εναντίον του Μαρί Λεπέν). Επιλέγοντας τον απατεώνα για να αποφύγεις τον φασίστα σημαίνει ότι σου αξίζουν και οι δύο. Και ότι τελικά προετοιμάζεις το έδαφος και για τους δύο.

*Η αγγλική εκδοχή της συνέντευξης βρίσκεται στο Versobooks.

Πολιτική Κρίση στη Δημοκρατία της Μακεδονίας: Ανταπόκριση –

Συνέντευξη

Συνέντευξη – Μετάφραση: Ιωάννα Μαραβελίδη

Η γειτονική χώρα βρίσκεται τους τελευταίους μήνες σε μία κρίσιμη πολιτική συγκυρία και σε μία κρίση που φαίνεται να είναι η μεγαλύτερη των τελευταίων ετών. Τις επιπτώσεις αυτής της κρίσης προσπαθούν να αξιοποιήσουν εθνικιστικές ρητορικές στο εσωτερικό της χώρας αλλά και στον ευρύτερο χώρο των Βαλκανίων ενώ τα ελληνικά μέσα έχουν «θάψει» την οποιαδήποτε πληροφόρηση. Αποφασίσαμε ως Βαβυλωνία να πάρουμε την ακόλουθη συνέντευξη σε μία προσπάθεια ενημέρωσής μας αλλά και μεγαλύτερης αλληλεπίδρασης και αλληλεγγύης με τον κόσμο που αντιδρά, αντιστέκεται και προσπαθεί για ένα καλύτερο μέλλον στα Βαλκάνια μακρυά από τον εθνικισμό, τον ρατσισμό και την εξουσία. Οι δύο συνομιλητές μας, πολίτες της Δημοκρατίας της Μακεδονίας που προέρχονται «φαινομενικά» από δύο διαφορετικές εθνοτικές ομάδες (τη μακεδονική και την αλβανική), μοιράζονται κοινές εμπειρίες, απόψεις και αντιλήψεις μαζί μας. Από κοινού και ταυτόχρονα με το Beyond Europe δημοσιεύουμε την **αγγλική** και ελληνική εκδοχή της συνέντευξης.

Χαιρόμαστε που έχουμε αυτή τη σπάνια ευκαιρία να συνομιλούμε μαζί σας. Καταρχήν, θα θέλαμε να σας συστήσουμε εν συντομία. Μένετε και οι δύο στα Σκόπια όπου και είστε πολιτικά ενεργοί. Σε ποιες πρωτοβουλίες, συλλογικότητες συμμετέχετε και με ποια θέματα ασχολείστε κυρίως;

Nikola Šteriov: Είμαι μέλος του κοινωνικού κέντρου «Dunja» και της συλλογικότητας «Solidarnost». Η «Solidarnost» ανήκει σε ένα ευρύτερο δίκτυο αλληλεγγύης των συνδικάτων και των εργατικών δικαιωμάτων, το οποίο διοργανώνει επίσημα τις πορείες της Πρωτομαγιάς στα Σκόπια. Επίσης, συμμετέχω σε πρωτοβουλίες αλληλεγγύης των μεταναστών και η γενικότερη ενασχόλησή μου έχει να κάνει με τον αγώνα και τη διάδοση συλλογικών και αριστερών ιδεών.

Artan Sadiku: Συμμετέχω σε διάφορα κινήματα τα τελευταία 10 χρόνια, ξεκινώντας από τα οικολογικά εώς και τα πιο ευρύτερα κοινωνικά και πολιτικά ριζοσπαστικά αριστερά. Ενδιαφέρομαι κυρίως για θέματα κοινωνικής δικαιοσύνης και αντίστασης στην καπιταλιστική συνθήκη στη χώρα μου αλλά και στον ευρύτερο βαλκανικό χώρο. Ερευνώ και διδάσκω πολιτική φιλοσοφία στο ανεξάρτητο Ινστιτούτο Κοινωνικών Επιστημών και Ανθρωπιστικών Σπουδών στα Σκόπια.

Τα ελληνικά Μ.Μ.Ε. συνηθίζουν να αποκρύπτουν κάθε πληροφορία για τη Δημοκρατία της Μακεδονίας συμπεριλαμβανομένου των τελευταίων πρόσφατων γεγονότων. Παρότι ζούμε τόσο κοντά ο ένας με τον άλλον, η χώρα σας φαντάζει με ένα «κενό σημείο» πάνω στον χάρτη και αυτό συμβαίνει κατά βάση λόγω εθνικών συμφερόντων που πάντα εν τέλει χωρίζουν τους λαούς. Θα μπορούσατε να μας δώσετε μία γενικότερη εικόνα της πολιτικο-οικονομικής κατάστασης της χώρας σας;

Nikola: Η τρέχουσα πολιτική κατάσταση έχει να κάνει με αυτό που εδώ ονομάζεται «πολιτική κρίση». Αυτή η κρίση έρχεται μετά από 10 χρόνια διακυβέρνησης του δεξιού εθνικιστικού κόμματος VMRO–DPMNE (βρίσκεται στην εξουσία από το 2006). Τα τελευταία 5 χρόνια (ειδικά μετά το ’14) έλαβαν χώρα μεγάλες αντικυβερνητικές διαδηλώσεις ενάντια σε αυτό το κόμμα, που υπό την εξουσία του αυξήθηκε η απολυταρχικότητα και η πελατοκρατία σε πρωτόγνωρα επίπεδα. Μετά λοιπόν από 2 χρόνια συνεχών ή σποραδικών διαδηλώσεων (2014-2016) και με τη βοήθεια του διεθνούς παράγοντα, η χώρα πήγε σε εκλογές τον περασμένο Δεκέμβριο. Το αποτέλεσμα ήταν η αδυναμία του (ακόμα) κυβερνώντος κόμματος (το οποίο κέρδισε μεν αλλά με πολύ μικρή διαφορά) να σχηματίσει κυβέρνηση συνεργασίας, η οποία κατορθώνεται συνήθως με συνεργασία άλλων μεγάλων κομμάτων που αντιπροσωπεύουν την αλβανική εθνότητα στη χώρα. Αυτό σημαίνει πώς, σύμφωνα με το Σύνταγμα, ο πρόεδρος της χώρας (που σχετίζεται με το VMRO–DPMNE) θα έπρεπε να δώσει τη διερευνητική εντολή σχηματισμού κυβέρνησης στο δεύτερο μεγαλύτερο κόμμα -τους Σοσιαλδημοκράτες- κάτι που δεν συνέβη

και εδώ είναι που εντείνεται η λεγόμενη «πολιτική κρίση» ακόμα παραπάνω.

Όσον αφορά την οικονομική κατάσταση, η χώρα χαρακτηρίζεται ως η φτωχότερη στην Ευρώπη. Μετά το δημοψήφισμα του 1991, στο οποίο ο περισσότερος κόσμος ψήφισε υπέρ του διαχωρισμού μας από την Γιουγκοσλαβία, η χώρα κήρυξε την ανεξαρτησία της. **Αυτό όμως που ίσως δεν γνώριζαν οι ψηφοφόροι ήταν ότι πέρα από έναν διαχωρισμό απ΄την Γιουγκοσλαβία, ψήφιζαν ταυτόχρονα υπέρ του καπιταλισμού.** Όπως συνέβη στις περισσότερες χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, τα πρώην κυβερνώντα «κομμουνιστικά» κόμματα μεταλλάχθηκαν σε «δημοκρατικά» -στην περίπτωσή μας η «Ένωση Κομμουνιστών Μακεδονίας» έγινε «Σοσιαλδημοκρατική Ένωση Μακεδονίας» και έτσι παρέμεινε στην εξουσία ως το 1998 και έπειτα από το 2002 ως το 2006. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου έλαβε χώρα η επονομαζόμενη «μετάβαση» -αποδοτικά κρατικά εργοστάσια ιδιωτικοποιήθηκαν (τα περισσότερα στα χέρια της πρώην κομμουνιστικής ελίτ) και ακολούθως πουλήθηκαν και οδηγήθηκαν σε εκκαθάριση.

Έτσι οι περισσότεροι άνθρωποι πέρασαν από μία καλή οικονομική κατάσταση (ή τουλάχιστον έτσι λένε αναπολώντας πολλοί που έζησαν τότε στην Γιουγκοσλαβία) σε ένα νέο επίπεδο όπου τα εργοστάσια έκλειναν, η ανεργία «χτύπησε κόκκινο» στο 30% (εώς και σήμερα) ενώ κάποιοι έφτασαν στο σημείο της αυτοκτονίας μη μπορώντας να ζήσουν τις οικογένειές τους. Αυτός είναι ένας από τους λόγους που το κυβερνών εθνικιστικό κόμμα ανέβηκε στην εξουσία –επειδή οι άνθρωποι ενοχοποίησαν τους Σοσιαλδημοκράτες για αυτή την κατάσταση και ψήφισαν τη δεύτερη μεγαλύτερη επιλογή (τους εθνικιστές, VMRO). Παρ’ όλα αυτά οι τελευταίοι δεν άλλαξαν κάτι.

Χρησιμοποίησαν τις νέες θέσεις εργασίας (που προήλθαν από ξένες επενδύδεις) για να προπαγανδίσουν τους εαυτούς τους και να προωθηθούν επιθετικά στα Μ.Μ.Ε.. Με 10 χρόνια διακυβέρνησής τους έχουν ήδη καταφέρει να ελέγχουν με αρκετά φανερό τρόπο τα μεγαλύτερα Μ.Μ.Ε. της χώρας, ως μέρος μιας γενικότερης «VMRO-ποίησης» και πανταχού παρουσίας τους στην κοινωνία.

Με δυό λόγια, η Δ. Της Μακεδονίας βρίσκεται ανάμεσα στις πιο φτωχές και κοινωνικά δυσλειτουργικές χώρες της Ευρώπης (και όχι μόνο), με τους υψηλότερους δείκτες ανεργίας στην περιοχή, με μετά βίας λειτουργικές υπηρεσίες περίθαλψης και με πολλούς πολίτες να επιβιώνουν μέσα από ένα **συντηρητικό οικογενειακό σύστημα αλληλεγγύης**, όπου όταν δεν μπορείς να τα βγάλεις πέρα βασίζεσαι στους συγγενείς σου. Παρόμοια με οποιαδήποτε άλλη γειτονική χώρα, θα έλεγα.

Artan: Το 2006, όταν το VMRO–DPMNE ήρθε στην εξουσία συνέβησαν μία σειρά δομικών πολιτικών αλλαγών, μετά βεβαίως από την κύρια ιστορική αλλαγή των ιδιωτικοποιήσεων και της κοινωνικής και οικονομικής αναδόμησης που συνέβη τη δεκαετία του ’90 ως αποτέλεσμα της διάλυσης της Γιουγκοσλαβίας. Ήταν ακριβώς 4 χρόνια μετά από την διακυβέρνηση των Σοσιαλδημοκρατών (SDSM) που δεν κατάφεραν να βελτιώσουν την κατάσταση σε μία χώρα που πέρασε από μια ένοπλη δι-εθνοτική σύγκρουση το 2001. Όντας μία πρώην γιουγκοσλαβική χώρα, η οποία υπέφερε από τις βαριές συνέπειες των ιδιωτικοποιήσεων, η Δ. της Μακεδονίας θεωρείτο μία χώρα όπου ήταν κοινή πεποίθηση πως το 30% της ανεργίας ήταν ένα εγγενές στοιχείο της κοινωνίας μας, κάτι με το οποίο έπρεπε να μάθουμε να ζούμε. Επίσης, υπήρχε η αντίληψη ότι αυτά τα ποσοστά φτώχειας και ανεργίας ήταν αποτέλεσμα της δικής μας κακής νοοτροπίας που κατέληγε σε αυτή τη λειτουργία της δημοκρατίας, ενώ σε άλλες πρώην γιουγκοσλαβικές χώρες όπως η Σλοβενία η δημοκρατία λειτουργούσε για το γενικό καλό των πολιτών χάρη στην καλή πολιτική κουλτούρα που αυτοί διέθεταν.

Το οικονομικό πρόγραμμα με την ονομασία “**Αναγέννηση σε 100 βήματα”** το οποίο περιείχε υπερβολικά αισιόδοξες προτάσεις για την ανάπτυξη της χώρας σε όλους τους τομείς, από την εκπαίδευση και τη γεωργία ως τις επενδύσεις και τη φορολογία, έδωσε στο αντιπολευόμενο μέχρι τότε κόμμα VMRO–DPMNE μία σημαντική εικόνα διαφορετική από τα άλλα κόμματα που δύσκολα μπορούσαν να ανταγωνιστούν. Ήταν επί της ουσίας αυτό το κάλεσμα για “ρήξη με την κανονικότητα” της επικρατούσας αντίληψης (η οποία έλεγε ότι λόγω της αδράνειας της ευρύτερης

περιοχής και λόγω της κουλτούρας μας που προκαλούσε τη διαφθορά, την τεμπελιά και τη χαμηλή μόρφωση ήταν αδύνατη η ανάκαμψη), που έκανε τελικά τη συντηριτική αντιπολίτευση να φαντάζει ως "επαναστατική" και ελπιδοφόρα εναλλακτική. Ο αρχηγός του κόμματος, Νίκολα Γκρούεφσκι, πρώην υπουργός οικονομικών στην κυβέρνηση του '98, είχε τη φήμη του πραγματιστή και αποτελεσματικού πολιτικού που εισήγαγε τον Φ.Π.Α. και υλοποίησε τη διαδικασία αποκρατικοποιήσεων και είχε κερδίσει τη συμπάθεια κι άλλων εθνοτικών ομάδων, όπως της αλβανικής, που τον αναγνώριζαν ως κάποιον που δεν εκμεταλλεύεται μία εθνικιστική ρητορική αλλά αποτελεί την ισχυρή οικονομική ελπίδα για όλους.

Το οικονομικό πρόγραμμα του Γκρούεφσκι "Αναγέννηση σε 100 βήματα" ήταν μοναδικό στο είδος του και ήταν η πρώτη φορά που ένα κόμμα είχε δουλέψει ένα τέτοιο πλάνο ως μέρος της πολιτικής τους καμπάνιας. Το κρίσιμο σημείο όμως ήταν πως αυτό αποτελούσε μία νεοφιλελεύθερη δέσμευση η οποία υποσχόταν να προωθήσει την ανάπτυξη και να καταπολεμήσει την ανεργία και τη φτώχεια μέσω της ελαστικοποίησης της εργασίας, της χαμηλής φορολόγησης και του φιλικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Αυτή η οικονομική ρητορική χρησιμοποιήθηκε πολύ καλά μαζί με τα δυνατά αντικομμουνιστικά αισθήματα. Γενικά μιλώντας**, το νεοφιλελεύθερο πρόγραμμα φάνηκε ως η οριστική αποδέσμευση από το προηγούμενο σοσιαλιστικό συστήμα, την κρατική γραφειοκρατία, τη διαφθορά, τους υψηλούς φόρους και τον κρατικό παρεμβατισμό** που δεν επέτρεπαν την ελεύθερη πορεία των ανθρώπων προς την πρόοδο.

Δύο χρόνια μετά τη σημαντική νίκη έναντι των σοσιαλδημοκρατών, η κυβέρνηση Γκρούεφσκι μείωσε τους φόρους επί των κερδών και ενεργοποίησε διάφορες νόμιμες διατάξεις που έκαναν την εργασία πιο ελαστική από ποτέ για τις ανάγκες των ξένων επενδύσεων. Βλέποντας πως το οικονομικό τους πρόγραμμα δεν παρείχε κανένα δείκτη επιτυχίας που θα μπορούσε να ανακουφίσει την πλειοψηφία των πολιτών, ο Γκρούεφσκι κάλεσε πρόωρες εκλογές κερδίζοντας χρόνο για τα σχέδιά του. Διεξήγαγε την καμπάνια του υπό την

ίδια οικονομική ελπίδα, ισχυριζόμενος πως τα 2 χρόνια ήταν πολύ μικρό χρονικό διάστημα για να εκπληρωθούν οι υψηλοί στόχοι που είχαν μπει και πως χρειαζόταν “φρέσκια” εντολή τετραετίας.

Στις πρώτες πρόωρες εκλογές της σύντομης ανεξάρτητης πολιτικής ιστορίας της Δ. της Μακεδονίας που έγιναν το 2008, το VMRO–DPMNE κέρδισε την απόλυτη πλειοψηφία με 64 από τις 120 έδρες. Έτσι, είχαν την απόλυτη εξουσία για να υλοποιήσουν τις υποσχέσεις τους. Ήδη όμως απ’το 2009 ήταν σαφές πως ο καπιταλισμός δεν θα δούλευε για την ευημερία των ανθρώπων, ακόμα και υπό τις δικές του συνθήκες της ελεύθερης αγοράς που υποτίθεται πως θα οφελούσαν το γενικό καλό. Η φτώχεια και η ανεργία παρέμειναν στο 30% με ανοδικές τάσεις ενώ το χάσμα μεταξύ φτωχών και πλουσίων μεγάλωνε, καθιστώντας τη χώρα, ανάμεσα σε όλες τις άλλες ευρωπαϊκες, αυτή με το μεγαλύτερο δείκτη άνισης κατανομής εισοδήματος (συντελεστής Gini).

Παρ’όλη την αδυναμία του να εκπληρώσει τις υποσχέσεις του, το VMRO–DPMNE δεν μπορούσε να επιτρέψει να χάσει την υποστήριξη της κοινωνικής πλειοψηφίας. **Η σιωπηρή στήριξη του λαού στην ιδεολογία της ελεύθερης αγοράς γρήγορα μετατράπηκε σε μία απ’ τις πιο διεστραμμένες εθνικιστικές αφηγήγεις της σύγχρονης Ευρώπης.** Έτσι και η κυβέρνηση Γκρούεφσκι υιοθέτησε μία σκληρή λαϊκίστικη ρητορική ώστε να καταφέρει να εγκαθιδρύσει έναν τέτοιο εθνικισμό, που σε κυβερνητικό επίπεδο φάνηκε από την αυξημένη αυταρχικότητα της θέσης του πρωθυπουργού και την άμβλυνση των κομματικών διαφοροποιήσεων.

Σύντομα ο Γκρούεφσκι άρχισε να αποκαλείται ως “ο αρχηγός” ο οποίος αντιπροσώπευε την ενότητα όλων των κομματικών δομών και των κρατικών θεσμών. Το πρώτο πράγμα που έκανε ώστε να αναπτύξει την λαϊκίστικη ρητορική του ήταν να προβάλλει ένα “αντι-ελιτίστικο” πνεύμα ενάντια στην αντιπολίτευση των σοσιαλδημοκρατών οι οποίοι ως ελίτ ήταν αυτοί που πλούτισαν με τις ιδιωτικοποιήσεις του ’90 και αυτοί που κατείχαν όλες τις σημαντικές θέσεις σε παν/μια, νοσοκομεία, δικαστήρια και τράπεζες. Κάποιες απ’τις νέες πολιτικές του, για την **ηθική**

αναγέννηση της χώρας (αφού η οικονομική ήταν αδύνατον να επιτεύχθει) περιστρέφονταν γύρω από παραδοσιακές οικογενειακές αξίες, εκ των οποίων κάποιες προϋπήρχαν και κάποιες εφευρέθηκαν. Γι'αυτόν τον σκοπό νέοι νόμοι είδαν το φως όπως περιορισμοί στις εκτρώσεις, επιδοτήσεις τρίτου παιδιού στην οικογένεια, απαγόρευση πώλησης αλκοόλ στην αγορά μετά τις 22:00, κλείσιμο του τμήματος σπουδών για το φύλο στο παν/μιο των Σκοπίων, περιορισμός στις ώρες λειτουργίας των μπαρ εώς τα μεσάνυχτα και μία δυνατή στροφή σε θρησκευτικές πρακτικές (όπως η έναρξη της ακαδημαϊκής χρονιάς του παν/μιου των Σκοπίων το 2012 με μία θρησκευτική τελετή στην κεντρική ορθόδοξη εκκλησία).

Η φαινομενικά ευρεία κοινωνική κινητοποίηση που πέτυχε το VMRO–DPMNE ήταν επί της ουσίας ένας παρασιτισμός πάνω σε μία ψευδή συνείδηση των πρώην αποκλεισμένων, μη "ελιτίστικων" μαζών αφού στην πραγματική δημοκρατική τους συμμετοχή δεν ασκούσαν καμία επιρροή. Έβλεπαν τους εαυτούς τους ως τη βάση στήριξης ώστε να εξασφαλιστεί πως οι ελίτ, οι κομμουνιστές, οι φεμινίστριες, οι γκέι και οι λεσβίες, οι φιλέλληνες προδότες και οι φιλελεύθεροι δεν θα καταφέρουν ποτέ να κυβερνήσουν τη χώρα. Αυτό βοηθούσε εν τέλει τον Γκρούεφσκι να φτιάξει τη δική του ελίτ έχοντας αποκλεισμένη την πλειοψηφία των ανθρώπων.

Αρχικά, ήταν η αποτυχία της οικονομικής ελπίδας, αδύνατης μέσα στον καπιταλισμό, να φέρει τη γενική ευημερία που οδήγησε τον Γκρούεφσκι στον λαϊκισμό ούτως ώστε να διατηρήσει τη στήριξη των μαζών που ποτέ προηγουμένως δεν είχαν κινητοποιηθεί τόσο για μία πολιτική ιδέα. Αυτό θεωρήθηκε ως το ειλικρινές άνοιγμα του κόμματος και αργότερα του κράτους προς τον λαό. Αλλά μέσα σε ένα καπιταλιστικό κράτος κάτι τέτοιο είναι επίσης ειλικρινώς αδύνατο αφού θα χρειαζόταν μία ευρεία δημοκρατική συμμετοχή στον τρόπο λήψεως αποφάσεων και επομένως θα επηρεάζονταν αποτελεσματικά οι οικονομικές πολιτικές αντί των κρατκά επιβαλλόμενων απορρυθμίσεων και την εύνοια του κεφαλαίου πάνω στην εργασία. Επομένως, όσο πιο αδύνατο γινόταν το οικονομικό πρόγραμμα Γκρούεφσκι με τον χρόνο, τόσο

περισσότερο γινόταν ο εθνικισμός μέρος της κυβερνητικής πολιτικής.

Επίσης, η νέα διαμορφωμένη πλέον ελίτ χρειαζόταν να συσσωρεύσει απ'την κοινωνία μεγάλα ποσά κεφαλαίου μέσω της κρατικής μηχανής και η μόνη εναπομείνουσα πηγή γι'αυτό ήταν ο κρατικός προϋπολογισμός. Το γεγονός πως οι μεγαλύτεροι δημόσιοι υποστηρικτές της "αρχαιοποίησης" και της κεντρικότητας του Μέγα Αλέξανδρου στην μακεδονική εθνική υπόσταση ήταν ταυτόχρονα και ιδιοκτήτες των κατασκευαστικών εταιρειών που έχτισαν το πρόγραμμα **"Σκόπια 2014"** με δημόσιες δαπάνες, κάνει ξεκάθαρη την εικόνα ενός ενορχηστρωμένου πλάνου της νέας ελίτ. Η απόκτηση των δημόσιων χρημάτων από τη νέα ελίτ του VMRO–DPMNE συνέβαινε και συμβαίνει ακόμα μέσω απίστευτων ποσών που δίνονται για το χτίσιμο θεάτρων, μουσείων και άλλων κυβερνητικών κτηρίων όπως και μέσα από την ανανέωση προσόψεων σε στυλ μπαρόκ με πολύ χαμηλής ποιότητας υλικά.

Τα αγάλματα και τα μνημεία στην κεντρική πλατεία των Σκοπίων αποτελούν μέρος του πρότζεκτ "Σκόπια 2014".

Ενώ το συνολικό κόστος του προγράμματος "Σκόπια 2014"

βρίσκεται ακόμα υπό διερεύνηση, εξαιτίας της μη διαφάνειας της διαδικασίας του διαγωνισμού για τις κατασκευαστικές εταιρείες και τα εισαγόμενα αγάλματα και εξαιτίας των συνεχών αναθεωρήσεων και επεκτάσεων, τα επίσημα στοιχεία μιλούν για 317 εκατομμύρια ευρώ ενώ οι μετρήσεις των ειδικών λένε πως θα ξεπεράσει τα 500 εκατομμύρια ευρώ. Βλέποντας τα παράξενα κοστολόγια των κατασκευών του "Σκόπια 2014" που κυμαίνονται από δεκάδες εκατομμυρίων ευρώ για ένα μόνο άγαλμα εώς εκατοντάδες εκατομμυρίων για μουσεία, γίνεται φανερό πως η κυβέρνηση καταξόδεψε ένα τεράστιο ποσό για αυτό το "νόμιμο" κολοσσιαίο πρότζεκτ. Εκτός του ακατανίκητου κίτς και της τεράστιας κατασπατάλησης των κρατικών ταμείων σε μία απ'τις φτωχότερες χώρες της Ευρώπης, σχεδόν όλα τα κτήρια και τα αγάλματα του πρότζεκτ αποτελούνται από ξερό μπετόν και δεν αποτελούν ούτε επενδύσεις σε έργα υποδομής ούτε δημόσιες υπηρεσίες που παρέχουν θεσμούς για τους πολίτες. Αυτή είναι θα έλεγα μία γενική εικόνα της πρόσφατης κοινωνικο-οικονομικής κατάστασης μέχρι την τωρινή πολιτική κρίση.

Ας έρθουμε στην πολιτική κρίση που βιώνει η χώρα τους τελευταίους μήνες, ποια είναι η θέση σας πάνω σε αυτό; Απ'όσα προείπατε η Δ. της Μακεδονίας δεν μπορεί να σχηματίσει κυβέρνηση παρά τις τελευταίες εκλογές αφού ο δεξιός πρόεδρος της δημοκρατίας, Γκιόργκε Ιβάνοβ, αρνήθηκε να δώσει στον Σοσιαλδημοκράτη Ζοράν Ζάεβ την εντολή σχηματισμού κυβέρνησης συνεργασίας με άλλα εθνοτικά αλβανικά κόμματα επικαλούμενος εθνικούς λόγους!

Nikola: "Εθνικοί λόγοι" είναι ένας τρόπος να το πεις. Αυτή ήταν η φράση που χρησιμοποίησε ο πρόεδρος της δημοκρατίας όταν αρνήθηκε επισήμως να δώσει την εντολή στον Ζάεβ, παρότι τον ανάγκαζε το Σύνταγμα, αφού ο Γκρούεφσκι (με τον οποίο σχετίζεται ο πρόεδρος) δεν καταφέρνει να σχηματίσει κυβέρνηση εδώ και μήνες απ'τις εκλογές και μετά. Αυτή η αντισυνταγματική πράξη έχει πολλούς άλλους λόγους πέρα από τους "εθνικούς". Ο πιο εμφανής λόγος είναι πως ο τωρινός πρόεδρος (σε αντίθεση με τους προηγούμενους) αποτελεί απροκάλυπτα μία μαριονέτα του

VMRO–DPMNE, κάνοντας ό,τι του λέει ειδικά ο Γκρούεφσκι αμελώντας συχνά την ίδια του την ακεραιότητα. Άλλος λόγος που τα μέλη του κόμματος οδηγούν τον πρόεδρο σε αυτή τη συνταγματική εκτροπή είναι πως και οι ίδιοι γνωρίζουν ότι αν σταματήσουν να κυβερνούν τη χώρα και αποτραβηχτούν από τους κρατικούς θεσμούς που ελέγχουν ανεπίσημα εδώ και 10 χρόνια (συμπεριλαμβανομένων των δικαστηρίων), οι περισσότεροι εξ αυτών θα βρεθούν στη φυλακή. Για τον Γκρούεφσκι και την κλίκα του το "εθνικό συμφέρον" είναι πολύ πιο ασήμαντο από την προσωπική τους ελευθερία, που μπορεί να χάσουν, αν παραδώσουν την εξουσία (ειδικά στους εκδικητικούς σοσιαλδημοκράτες).

Εφόσον όμως ο πρόεδρος "σπάει" το Σύνταγμα πρέπει να εφεύρει και έναν λόγο για να το κάνει, κάτι που έρχεται από τα κάτω και νομιμοποιείται από τον ίδιο τον λαό, κάτι που του δίνει το δικαίωμα να μην υπακούει στους "άδικους νόμους" και να δρα "στο όνομα του λαού". Αυτό το δικαίωμα του λαού είναι που τώρα ονομάζουν "εθνικό συμφέρον".

Για να εξηγήσω τη διαδικασία: Στο κοινοβούλιο υπάρχουν 120 έδρες. Παραδοσιακά, οι περισσότερες κερδίζονται από το VMRO και τους σοσιαλδημοκράτες (SDSM) -που θεωρούνται "εθνοτικά μακεδονικά" κόμματα- και από δύο άλλα "εθνοτικά αλβανικά" κόμματα. Ένα κόμμα χρειάζεται 61 έδρες ώστε να σχηματίσει κυβέρνηση. Αυτή τη φορά όμως, σε αντίθεση με τα τελευταία 10 χρόνια, η διαφορά των εδρών μεταξύ VMRO και SDSM ήταν πολύ μικρή: 51 για το VMRO, 49 για το SDSM και 20 έδρες σε 4 "εθνοτικά αλβανικά" κόμματα. Κανονικά θα έπρεπε το κόμμα με τις περισσότερες έδρες (VMRO) να συνεργαστεί ώστε να συμπληρώσει 61 έδρες, και η συνεργασία γίνεται συνήθως με το αλβανικό κόμμα που έχει τις περισσότερες ψήφους.

Αλλά αυτή η φορά είναι διαφορετική: οι διαμαρτυρίες ενάντια στην κυβέρνηση του VMRO τροφοδοτήθηκαν, ανάμεσα σε άλλα, από **διαρροές τηλεφωνικών συνομιλιών υψηλόβαθμων στελέχων της κυβέρνησης** που έδωσε στο φως ο αρχηγός του SDSM, Ζάεβ, το 2015. Μεταξύ άλλων, σε αυτές τις διαρροές άκουγε κανείς την υπουργό εσωτερικών να συζητάει το ότι πρέπει να "γίνει

πόλεμος” (για την εθνοτική εκκαθάριση των Αλβανών) και το πως “αν θέλουμε μπορούμε να τους σκοτώσουμε όλους”.

Επομένως, σήμερα το VMRO ψάχνει 10 ακόμα έδρες για να σχηματίσει κυβέρνηση αλλά κανένα αλβανικό κόμμα δεν θα συνεργαζόταν εύκολα μαζί τους -μία συνεργασία με εθνικιστές οι οποίοι σχεδιάζουν να “σκοτώσουν όλους τους Αλβανούς” θα ισοδυναμούσε με πολιτική αυτοκτονία (το μόνο μη αλβανικό κόμμα μέσα στο κοινοβούλιο είναι το SDSM που φυσικά δεν θα μπορούσε να συνεργαστεί με το VMRO). Το VMRO προσπάθησε παρόλα αυτά να συνεργαστεί με το μεγαλύτερο αλβανικό κόμμα (το BDI) αλλά το τελευταίο από μία πλεονεκτική θέση έθεσε μια σειρά προϋποθέσεων που το VMRO δεν ήθελε να ικανοποιήσει ενώ το SDSM δέχτηκε. Υπό το φως της επικείμενης συμφωνίας του SDSM και 2 αλβανικών κομμάτων, η προπαγάνδα του VMRO στα M.M.E. άρχισε να μιλάει για ένα αλβανικό σχέδιο που ως στόχο έχει τη διάσπαση της χώρας σε συνεργασία με τους “προδότες” σοσιαλδημοκράτες.

Αυτό συνδυάζεται και με τις τελευταίες “λαϊκές” διαδηλώσεις που ανεπίσημα αλλά πολύ φανερά οργανώνονται από το VMRO όπου συμμετέχουν ακραίοι εθνικιστές και άνθρωποι που φοβούνται ότι όντως οι Αλβανοί έχουν ως στόχο να διασπάσουν τη χώρα, αλλά συμμετέχουν και πολλοί άνθρωποι που βρήκαν δουλειά μέσω της κομματικής τους ταυτότητας στο VMRO (ένα αυξανόμενο φαινόμενο τα τελευταία 10 χρόνια) επειδή “πρέπει” -αλλιώς θα χάσουν τη δουλειά τους. Αυτές οι πορείες αποτελούν για τον πρόεδρο της χώρας αυτό που αποκαλεί ο ίδιος ως πηγή της “νομιμοποίησής” του στο ότι αρνείται να δώσει την εντολή στο SDSM. **Παίζοντας το χαρτί του εθνικισμού ως καμουφλάζ, επιχειρείται η αντιπαλότητα μεταξύ των 2 μεγαλύτερων εθνικοτήτων στη χώρα.** Αυτό το κόλπο άρχισε δυστυχώς να ξαναπιάνει στον λαό, παρότι είχε αποτύχει για κάποιο χρονικό διάστημα στο παρελθόν.

Artan: Ενώ η Δ. της Μακεδονίας ήταν ένα λαμπρό παράδειγμα κοινωνικών κινητοποιήσεων τα τελευταία 3 χρόνια, με κινητοποιήσεις που ξεπέρασαν τις παραδοσιακές γραμμές των εθνοτικών οριοθετήσεων, είναι αξιοπερίεργο να δει κανείς πώς η συνεχιζόμενη και παρατεταμένη κρίση εξελίσσεται σε εθνοτική

ένταση. Αναπόφευκτα τίθεται το ερώτημα: **πώς συνέβη αυτό;** Πολλοί ισχυρίζονται πως η εθνοτική ένταση αποτελεί ένα οργανωμενο παιχνίδι της πρώην διεφθαρμένης εξουσίας ούτως ώστε να αποκρύψει τις σοβαρές καταχρήσεις των κρατικών ταμείων και θεσμών στο όνομα ενός μεγαλύτερου σκοπού, τα εθνικά συμφέροντα. Αλλά υπάρχει και μια άλλη άποψη που μπορούμε να διατυπώσουμε βλέποντας το ευρύτερο πλαίσιο μέσα στο οποίο οδηγηθήκαμε στο βάθεμα της κρίσης και στην αύξηση της εθνικιστικής ρητορικής.

Το 2016 έλαβαν χώρα μαζικές διαδηλώσεις κατά της διαφθοράς. Καλλιτέχνες και ακτιβιστές έριξαν μπογιές σε κυβερνητικά και εθνικιστικά σύμβολα σε αυτό που ονομάστηκε “Πολύχρωμη Επανάσταση”.

Μετά τη σύγκρουση του 2001 και την επακόλουθη διαδικασία εφαρμογής της Συμφωνίας της Οχρίδας, η Δ. της Μακεδονίας άρχισε να λειτουργεί μέσω ενός **μοντέλου διαμοιρασμένης εθνοτικής εξουσίας.** Το μεγαλύτερο δηλαδή μακεδονικό και το μεγαλύτερο αλβανικό κόμμα θα έπρεπε πάντα να σχηματίζουν από κοινού κυβέρνηση συνεργασίας ως νικητές των δύο εικονικών παράλληλων εθνικοπολιτικών στρατοπέδων. Αυτός ο κανονισμός διαμοιρασμού εξουσίας βοήθησε στη μεταφορά της ευθύνης από το

ένα κόμμα στο άλλο κάθε φορά που οι πολίτες κατηγορούσαν την κυβέρνηση για οποιαδήποτε παλινδρόμηση.

Σε αυτό το παιχνίδι πινγκ-πονγκ όπου κατηγορούνταν πάντα ο έταιρος συνεργάτης και όπου ο καθένας παρέμενε οχυρωμένος μέσα στην εθνοπολιτική του φωλιά, τα δύο κόμματα VMRO–DPMNE και BDI κατάφεραν να κυβερνήσουν παραμένοντας αδιαφιλονίκητα για μία ολόκληρη δεκαετία.

Ο μακροχρόνιος γλυκόπικρος "γάμος" των 2 κομμάτων έφτασε στο τέλος του όταν αποκαλύφθηκαν τα μεγάλα σκάνδαλα διαφθοράς στα οποία εμπλεκόταν η κυβέρνηση Γκρούεφσκι. Μετά τη διεθνή σύναψη συμφωνίας τον Ιούνιο-Ιούλιο του 2015 -η οποία υποτίθεται θα άνοιγε τον δρόμο προς μία λύση απ'την πολιτικη κρίση- ήρθαν οι εκλογές του Δεκεμβρίου του '16 οι οποίες δεν παρείχαν σε κανένα κόμμα μία ξεκάθαρη πλειοψηφία. Αυτό που βλέπουμε σήμερα είναι η προσπάθεια επαναφοράς της εθνότητας ως βασικό πυλώνα για ολόκληρη την κοινωνία. Αυτό συμβαίνει ως αποτέλεσμα της σημαντικής μεταστροφής των Αλβανών ψηφοφόρων που διαχωρίστηκαν από τα παραδοσιακά εθνοτικά κόμματα στηρίζοντας τους σοσιαλδημοκράτες. Το SDSM είχε ήδη ανοίξει την πόρτα προς το αλβανικό εκλογικό σώμα βάζοντας αρκετούς Αλβανούς στις λίστες του. Το αποτέλεσμα των εκλογών σηματοδοτεί το οριστικό τέλος του μοντέλου διαμοιρασμένης εθνοτικής εξουσίας. Το VMRO–DPMNE και το BDI, ως τα 2 μεγαλύτερα εθνοτικά κόμματα εκατέρωθεν, είναι οι 2 κύριοι χαμένοι από τη λήξη αυτού του μοντέλου.

Βασιζόμενο στην παραδοσιακά συντηρητική και εθνικιστική του αφήγηση, το VMRO–DPMNE δεν μπορεί να ανταγωνιστεί έξω από την ασφαλή του ζώνη, η οποία ως τώρα αποτελούνταν αποκλειστικά από Μακεδόνες ψηφοφόρους. Αυτοί δεν αποτελούν πλέον το καθοριστικό σημείο για το εκλογικό αποτέλεσμα στο "μακεδονικό στρατόπεδο". Αντιθέτως οι αλβανικές ψήφοι είναι αυτές που καθορίζουν τον νικητή, παρότι το αποτέλεσμα των εκλογών έδωσε πλεονέκτημα στο κόμμα του Γκρούεφσκι με μόλις 2 έδρες διαφορά. Από την άλλη, ο Αλί Αχμέτι (BDI) έχασε την αποκλειστικότητά του ως ο μόνος αλβανικός παράγοντας στις σχέσεις εξουσίας με τη μακεδονική πλευρά. Μία πρόσφατη δημοσκόπηση του Telma TV δείχνει την

αυξημένη στήριξη του SDSM από Αλβανούς στη μετεκλογική περίοδο, ανεβάζοντάς το στην πρώτη θέση προτίμησης των Αλβανών στη χώρα.

Αντιμέτωποι με μία τέτοια μεταστροφή ο Γκρούεφσκι και ο Αχμέτι προσπάθησαν να φτιάξουν κυβέρνηση με βάση το παλιό μοντέλο αλλά απέτυχαν. Γιατί αν συνέβαινε αυτό, ο Αχμέτι θα φάνταζε ως ο προστάτης της παλιάς διεφθαρμένης κυβέρνησης Γκρούεφσκι και έτσι θα έχανε ακόμα μεγαλύτερη στήριξη από τους Αλβανούς οι οποίοι ούτως ή άλλως έβλεπαν παραδοσιακά στο πρόσωπο του Γκρούεφσκι έναν αντι-Αλβανό, διεφθαρμένο και καταπιεστικό πρωθυπουργό. Επομένως, φοβούμενος μεγαλύτερη διαρροή ψήφων και υπό την πίεση των μελών του ήταν αναγκασμένος να αποσύρει τη στήριξή του προς τον Γκρούεφσκι. Έτσι έλαβε τέλος το μοντέλο διαμοιρασμένης εθνοτικής εξουσίας: μία μεταστροφή των Αλβανών ψηφοφόρων έφερε τον Αχμέτι σε δυσχερή θέση.

Στην προσπάθεια του να επανέλθει στη θέση του βασικού παράγοντα ανάμεσα στους Αλβανούς, ο Αχμέτι δημιούργησε μία πλατφόρμα η οποία εκτός κάποιων ρεαλιστικών αιτημάτων είναι κατά βάση εθνικιστική. Όπως είναι φτιαγμένη δεν αφήνει περιθώρια στο VMRO–DPMNE και στο SDSM παρά να την αρνηθούν, κάτι που φέρνει τους Αλβανούς ψηφοφόρους πίσω στο εθνοτικό "τους" στρατόπεδο. Η πλατφόρμα, η οποία αποτελεί συμφωνία μεταξύ των αλβανικών κομμάτων και η οποία συμπεριλαμβάνει όλα τα εκλογικά τους προγράμματα φτιάχτηκε γρήγορα και πρόχειρα ώστε να καταφέρει να "αλλάξει τα δεδομένα" για το αλβανικό στρατόπεδο. Αλλά το κόλπο δεν πέτυχε. Η εθνικιστική κινητοποίηση που δημιούργησε ο Γκρούεφσκι ενάντια στην "αλβανική πλατφόρμα" περιπλέκει τα πράγματα. Τώρα οποιαδήποτε συμφωνία μπορεί να γίνει μεταξύ BDI και σοσιαλδημοκρατών θα οδηγήσει σε περισσότερες εντάσεις και θα μειώσει την πιθανότητα ενός ουσιαστικού πολιτικού διαλόγου. **Η εξουσία, η οποία εξ ορισμού δεν γνωρίζει εθνοτικά σύμβολα, έχει γίνει ένα τόσο διασκεδαστικό ναρκωτικό για τις διεφθαρμένες ελίτ που η "δίψα" τους γι' αυτό δεν σταματάει ακόμα και μπροστά στην απειλή της εθνοτικής έντασης και την πιθανή αποσταθεροποίηση**

μιας χώρας στην καρδιά των Βαλκανίων.

Είναι αλήθεια πως η ανάδειξη και η επέκταση της χρήσης της αλβανικής γλώσσας συνεισφέρει στην ισότητα μέσα στη χώρα και δεν απειλεί με κανέναν τρόπο την ενότητα αλλά ο τρόπος και ο χρόνος στον οποίο συζητιέται ένα τέτοιο θέμα, σε συνδυασμό με τα προφανή πολιτικά του κίνητρα, υπονομεύει την ίδια την πιθανότητα του να γίνει πράξη. Επίσης, το να προωθηθεί το αίτημα του να αναγνωριστεί και η αλβανική γλώσσα ως επίσημη δεν θα ήταν τόσο προβληματικό αν ήταν το μοναδικό αίτημα της "αλβανικής πλατφόρμας". Αντιθέτως, το συγκεκριμένο έγγραφο απαριθμεί μια σειρά παράλογων αιτημάτων, όπως "την επίλυση της γενοκτονίας εναντίων των Αλβανών". Αυτό φανερώνει μία "έξυπνη" στρατηγική: η πλατφόρμα προορίζεται να απορριφθεί (όπως συμβαίνει αυτή τη στιγμή) και τα πολιτικά οφέλη θα αντληθούν από την κοινωνία που βυθίζεται στις εθνικιστικές φλόγες.

Η άρνηση του προέδρου της δημοκρατίας να δώσει την εντολή στην αντιπολίτευση του Ζάεβ, επικαλούμενος εθνικούς λόγους, αποτελεί ένα από τα πολλά παράλογα και αντισυνταγματικά επεισόδια που μπορούμε να δούμε αυτές τις μέρες. Ας μην μας ξαφνιάζει το ότι και αυτό βασίζεται στην ίδια δίψα για εξουσία. Ακόμα περισσότερο τώρα που σφίγγει ο κλοιός για την υπάρχουσα ελίτ, η οποία έχει ευτελήσει τους μακεδονικούς θεσμούς απ' την όποια δημοκρατική τους νομιμοποίηση, έχει εξαντλήσει τον κρατικό προϋπολογισμό μέσα από μια σειρά διεφθαρμένων συμφωνιών (ο λογαριασμός του "Σκόπια 2014" ανέρχεται στα σχεδόν 700 εκατομμύρια ευρώ) και έχει επιβάλλει μία καταπιεστική νομοθεσία θεσπίζοντας ένα από τα χειρότερα μοντέλα κρατικής αιχμαλωσίας στη σημερινή Ευρώπη.

Εδώ και χρόνια ακούμε για τις λεγόμενες εντάσεις μεταξύ της μακεδονικής και της αλβανικής εθνότητας. Ποια είναι η πραγματική κατάσταση ανάμεσα στους 2 πληθυσμούς; Ποια είναι η δική σας εμπειρία από την καθημερινή σας συνύπαρξη;

Nikola: Προσωπικά δεν νιώθω κανενός ειδους ένταση όταν βρίσκομαι με ανθρώπους οι οποίοι (τυπικά) ανήκουν στην

αλβανική (ή όποια άλλη) εθνότητα, όπως δεν βλέπω ούτε τους Αλβανούς να νιώθουν κάποια ένταση όταν βρίσκονται μαζί μου (τυπικά μιλώντας ανήκω στους εθνοτικά Μακεδόνες). Αυτό πάνω-κάτω συνοψίζει την εμπειρία της καθημερινής μου συνύπαρξης.

Από εκεί και πέρα, όταν συζητάω με άλλους εθνοτικά Μακεδόνες (οι οποίοι μιλάνε ανοιχτά μαζί μου ως μέλη του ίδιου γκρουπ) μπορεί να ακούσω κάποιες φορές (σπάνια, αλλά συμβαίνει) έναν ρατσισμό που προέρχεται απ' τον φόβο για τους Αλβανούς -έναν φόβο που έχει εκθρέψει η εθνικιστική ρητορική, ειδικά των τελευταίων 25 ετών, ανάμεσα στους ανθρώπους των δύο εθνοτικών ομάδων.

Υπάρχει επίσης μία κρυφή ένταση ανάμεσα σε συγκεκριμένο αριθμό ατόμων των δύο εθνοτικών ομάδων αλλά αυτό δεν μεταφράζεται σχεδόν ποτέ σε ανοιχτές εντάσεις, οπότε θα έλεγα πως τα Μ.Μ.Ε. είναι αρκετά υπερβολικά –**δεν υπάρχει καμία ουσιαστική ένταση στην καθημερινή ζωή, ακόμα κι αν υπάρχει στα μυαλά κάποιων ατόμων.** Βέβαια, δεν ήταν πάντα έτσι -για παράδειγμα το 2001 υπήρξε ανοιχτή σύγκρουση ένοπλων αλβανικών μονάδων με τον κρατικό στρατό και τότε ένιωθες πραγματικά την ένταση μέσα στην κοινωνία αλλά αυτό έχει αλλάξει πολύ τα τελευταία 15 χρόνια.

Ειδικά μετά από τις αντικυβερνητικές διαδηλώσεις του 2014-2016, όπου άνθρωποι όλων των εθνοτήτων διαδήλωσαν μαζικά ενάντια στις κακές πολιτικές του VMRO και του συγκυβερνώντος BDI. Στην πραγματικότητα, η σειρά των αυθόρμητων αυτών κινητοποιήσεων ξεκίνησε από μία ομάδα φοιτητών ενάντια στην προτεινόμενη εξωτερική εξέταση του Υπουργείου Παιδείας (ένα σχέδιο που θα έπληττε την αυτονομία του πανεπιστημίου από το υπουργείο) με επικεφαλής τον υπουργό του BDI, Αμπνταλαχίμ Αντέμι. **Η σειρά των διαδηλώσεων που ακολούθησαν έδειξαν μια πρωτόγνωρη αλληλεγγύη μεταξύ των διαδηλωτών, οι οποίοι κατάφεραν να ξεπεράσουν τις διαφορές τους και να δημιουργήσουν έναν δι-εθνοτικό αγώνα για δικαιοσύνη.** Αυτή ήταν η ατμόσφαιρα τα δύο τελευταία χρόνια, η οποία όμως τώρα απειλείται από τις σημερινές οργανωμένες – κυβερνητικές συγκεντρώσεις που

προωθούν και πάλι τον εθνικισμό.

Φοιτητικές διαδηλώσεις 2014-2016.

Artan: Η προσωπική μου εμπειρία σχετίζεται με τα πολιτικά μου ενδιαφέροντα και τις προσωπικές μου απόψεις επομένως δεν αντιμετωπίζω ιδιαίτερα προβλήματα εθνοτικού χαρακτήρα στην καθημερινότητά μου. Αλλά ειδικά τον τελευταίο καιρό παρατηρώ πώς οι άνθρωποι έχουν πέσει θύματα της εθνικιστικής ρητορικής, η οποία γίνεται όλο και πιο ορατή παρότι ευτυχώς δεν συνοδεύεται από συγκεκριμένα συμβάντα. Δεν νομίζω ούτε πιστεύω πως υπάρχει κάποιος αιώνιος πολιτικός ή ιστορικός σκοπός για τους εθνοτικούς πληθυσμούς να αγαπιούνται ή να μισιούνται. Γι'αυτό θεωρώ την πολιτική και κινηματική ενασχόληση ως άκρως απαραίτητη και κρίσιμη.

Εάν καταφέρουμε να δημιουργήσουμε ένα ευρύ κοινωνικό ρεύμα μέσα από κινητοποιήσεις, πρωτοβουλίες και εμπειρίες μεταμόρφωσης για τους ανθρώπους στη χώρα, ένα ρεύμα που θα βασίζεται στον αντι-εθνικισμό, την κοινωνική δικαιοσύνη και την οικονομική αλληλεγγύη, τότε πιστεύω πως όλο και

περισσότεροι άνθρωποι θα ακολουθήσουν έναν τρόπο ζωής που δεν θα αντιπαρατίθεται με εθνοτικούς αλλά με ταξικούς όρους. Δεν μπορούμε βέβαια να ξεχνάμε παντελώς τα εθνοτικά θέματα, αφού παλεύουμε για ισότητα στην κοινωνία σε όλους τους τομείς, αλλά αυτό θα πρέπει να γίνεται χωρίς φετιχισμούς και χωρίς καμία ανοχή σε εθνικιστικές ρητορικές, που συνήθως χαρακτηρίζουν τέτοια ζητήματα.

Όσο οι εθνικιστικές κλίκες συνεχίζουν να κάνουν κουμάντο στη χώρα με τα αντίστοιχα αποτελέσματα για την κοινωνία, θα συνεχίζεται να επηρεάζεται αντιστοίχως και η καθημερινότητά μας. Για παράδειγμα, ως αποτέλεσμα του μοντέλου διαμοιρασμένης εθνοτικής εξουσίας, έχουμε σήμερα παράλληλα κανάλια (μόνο στη μακεδονική και μόνο στην αλβανική γλώσσα) όπως και ένα παράλληλο εκπαιδευτικό μοντέλο, όπου οι μαθητές των δύο εθνοτήτων πάνε σε ξεχωριστά σχολεία ή σε ξεχωριστές ώρες στο ίδιο σχολείο. Αυτό είναι αποτέλεσμα των πολιτικών του διαχωρισμού που βρίσκονται σε εξέλιξη εδώ και μεγάλο χρονικό διάστημα. Πιστεύω όμως πως η δουλειά της "Solidarnost" και άλλων κοινωνικών ανοιγμάτων στην κεντρική πολιτική προετοιμάζουν το έδαφος για μελλοντικές βελτιώσεις.

Κλείνοντας, θεωρείτε πως τα πράγματα που μας ενώνουν στα Βαλκάνια είναι περισσότερα από αυτά που εν τέλει μας χωρίζουν κι αν ναι ποια είναι αυτά; Πόσο μακρυά βρίσκεται το όραμα μιας ειρηνικής συνύπαρξης όλων των ανθρώπων στα Βαλκάνια;

Nikola: Από μία θέση ριζοσπαστική, ελευθεριακή, αριστερή και ιδεαλιστική εμπνεύομαι από την ιδέα μιας **βαλκανικής ομοσπονδίας** και φυσικά έχουμε πολλά πράγματα τα οποία μας ενώνουν και τα οποία θεωρώ πως είναι αρκετά φανερά στον κάθε Βαλκάνιο (αν και ούτως ή άλλως θα έπρεπε να ενωθούμε ως άνθρωποι κυρίως και πάνω απ' όλα). Πάντα αντιλαμβάνομαι τους διαχωρισμούς μεταξύ των ανθρώπων ως κάτι επιβαλλόμενο από αυτούς που θέλουν να τους κυβερνήσουν ("Διαίρει και βασίλευε") οπότε δεν μπορώ να καταλάβω ποιο είναι αυτό ακριβώς που μας χωρίζει. Τα πάντα μας ενώνουν! Αυτός είναι φυσικά ο προσωπικός μου ιδεαλισμός αφού στην πραγματική σκληρή ζωή τα πράγματα δεν

μου φαίνονται τόσο ιδανικά.

Φαίνεται πως εμείς, οι Βαλκάνιοι εν γένει, συνεχίζουμε να αποκλίνουμε ο ένας απ'τον άλλον τα τελευταία χρόνια παρ'όλο που υπάρχουν ακόμα μεταξύ μας κάποιοι που εργάζονται για να μας ενώσουν όλους. Το όραμα για ειρηνικά και ενωμένα Βαλκάνια φαντάζει τόσο μακρινό όσο μεγάλη είναι και η δικιά μας αδυναμία στο να προσπαθούμε να ενώνουμε τον κόσμο: **όσο μεγαλύτερη είναι η πρόοδος στον αγώνα για καλύτερο αύριο τόσο πιο κοντά θα έρθει και το όραμά μας για τα Βαλκάνια.** Έχουμε ιστορική ευθύνη να συνεχίσουμε κάτι τέτοιο. Δεν ξέρω απαραιτήτως τον ακριβή τρόπο που μπορεί να γίνει αυτό αλλά ξέρω ότι εξαρτάται από εμάς να το προσπαθήσουμε!

Artan: Ο στόχος για ένα καλύτερο παρόν και μέλλον είναι ένας συνδετικός κρίκος για τους πληθυσμούς των Βαλκανίων. Όλοι μας αντιμετωπίζουμε μία σοβαρή πολιτική εκμετάλλευση των κοινωνιών μας από τις ελίτ. Ίσως χρειαστεί χρόνος εώς ότου επέλθει μία σοβαρή συστημική αλλαγή, που θα μειώσει την πηγή της διαφθοράς και την κατάχρηση της κρατικής εξουσίας. θα χρειαστεί επίσης ακόμα περισσότερη σκληρή δουλειά στην οργάνωση των κοινοτήτων και σε μία δικτυωμένη δομή που παρέχει ένα βιώσιμο κοινωνικό πρόγραμμα, ανθεκτικό σε απειλές, εκβιασμούς και μιντιακή προπαγάνδα. Όλα αυτά αναπόφευκτα οδηγούν στην επαναδημιουργία ενός νέου πολιτικού οράματος για τα Βαλκάνια.

Κοιτώντας μπροστά την εικόνα της Ευρώπης και των Βαλκανίων, προβάλλουν δύο πιθανά σενάρια: 1. η κυριαρχία των ξενοφοβικών εθνικισμών και το πολιτισμικό κλείσιμο μέσα στα εθνικά σύνορα και 2. η ελεύθερη εξερεύνηση ιδεών, η ανταλλαγή πολιτισμών και η ανακάλυψη κοινών δρόμων προόδου. Φυσικά, δεν θα υπάρξει ένα τελικό αποτέλεσμα σε κάποιο από αυτά τα σενάρια, αλλά μία συνεχής πάλη των δύο αυτών κόσμων. Γι' αυτό προσπαθήσαμε να συνεισφέρουμε στον εμπλουτισμό και στο άνοιγμα νέων χώρων αμφισβήτησης των εθνικισμών αλλά και στη δημιουργία νέου περιεχομένου και κοινής γνώσης για ένα μη εθνικιστικό παράδειγμα, καλλιτεχνικής και θεωρητικής παραγωγής όπως και ακτιβιστικής δράσης.

Ευχαριστούμε πολύ για τον χρόνο σας!

Δεν έχει πάρκινγκ στην Κόλαση και το σέρβις είναι άθλιο

Γιώργος Κτενάς

«Τι είναι ο Διαφωτισμός», αναρωτιόταν ο Καντ ήδη από τα τέλη τού 18ου αιώνα. Μια πρώτη απάντηση προσπάθησε να δώσει ο ίδιος, σε φράση με συμπικνωμένα νοήματα: «Διαφωτισμός είναι η έξοδος του ανθρώπου από την ανωριμότητά του. Για την οποία όμως ευθύνεται ο ίδιος». Δηλαδή η αποτίναξη της μεσαιωνικής κοσμοθέωρησης, του θεοκεντρικού κοσμοειδώλου, που έφερε στο προσκήνιο την κριτική σκέψη. Εγκαταλείφθηκε το παραγωγικό μοντέλο (στο οποίο πηγάζουν όλα από τη γενική αρχή: θεός, άρχοντας, Κράτος) και στο προσκήνιο βρέθηκε το επαγωγικό.

Με τον φόβο ότι αυτά τα νέα δεν έχουν φτάσει ακόμα στην Ελλάδα, να συμπληρώσουμε ότι χρειάστηκαν αρκετοί αιώνες μέχρι να ανατραπεί το γεωκεντρικό μοντέλο του σύμπαντος: Από τον Αριστοτέλη μέχρι τον Γαλιλαίο (με τον Πτολεμαίο να σώζει επιμελώς τα φαινόμενα), **το κοσμοείδωλο ανατράπηκε μόνο όταν για τη θέση του υπήρξε ένα άλλο, έτοιμο, προκειμένου να το αντικαταστήσει.** Και μπαίνει το ερώτημα: Μήπως το ίδιο ισχύει στο πολιτικό πεδίο (χαρακτηριστικό είναι το ψεύτικο δίπολο που καλλιέργησε ο ΣΥΡΙΖΑ ως μνημόνιο – αντιμνημόνιο, ενσωματώνοντας τελικά μεγάλο μέρος του ακροατηρίου του στη μνημονιακή κουλτούρα) αλλά και στις καθημερινές, προσωπικές σχέσεις;

Ακόμα και στις ερωτικές, όταν πολλές φορές τα ζευγάρια παραμένουν για καιρό μαζί, χωρίς να προκύπτει από πουθενά ότι

θέλουν ή μπορούν να το κάνουν. Όσο δεν υπάρχει όμως έτοιμος ένας άλλος κόσμος, μία άλλη προοπτική συντροφικότητάς δηλαδή, δυσκολεύονται να δώσουν τέλος στην κατάσταση που βιώνουν. Ο στίχος «Δεν έχει πάρκινγκ στην Κόλαση και το σέρβις είναι άθλιο»*, εκφράζει με ακρίβεια αυτή την κοινωνική πραγματικότητα και είναι παρφουμαρισμένος με το εκλεπτυσμένο άρωμα της ποίησης των Beat δημιουργών. Ειδικά στη γυναικεία φύση, που η διαδικασία τού άλλοθι, ως χειρονομία απενεχοποίησης ή ακόμα και ερωτικής ενσωμάτωσης, λειτουργεί με αυτόν τον τρόπο. Με ύψιστο αφαιρετικό άλλοθι για μία γυναίκα, προκειμένου να χαρίσει τον εαυτό της σε έναν άντρα, το χιούμορ που ανακαλύπτει σε εκείνον.

Και παρουσιάζει ενδιαφέρον το γεγονός ότι στον Σίσυφο και τον μύθο του απεικονίζεται, σε μεγάλο βαθμό, η δυναμική που αναπτύσσεται στις σχέσεις των ανθρώπων, στον δρόμο της αυτοπραγμάτωσής τους. Αν θυμηθούμε τι μας λέει ο Φιλήμονας Πατσάκης στο έργο του *Ο ευτυχισμένος Σίσυφος*, για τα μακραίωνα μηνύματα του μύθου, θα αναλογιστούμε ότι κορυφαία στιγμή για τον Σίσυφο δεν αποτελεί το ανέβασμα του βράχου ή όταν τον βλέπει να κυλάει ξανά προς τα κάτω. Αλλά όταν αρχίζει η δική του κατάβαση: *«Τι προσδοκά, τι σκέφτεται, υπάρχει χώρος για την ελπίδα; Η ανθρώπινη καρδιά μπορεί να γεμίσει με τον αγώνα για την κορυφή;»*. **Ένας ατομικός, προσωπικός Διαφωτισμός, που θα βοηθήσει τους ανθρώπους να ωριμάσουν κατά τον Καντ και, παράλληλα, να ωριμάσουν οι σχέσεις τους, είναι το ζητούμενο της εποχής.** Κάθε εποχής. Αρκεί να μην ξεχνάμε πως ο Διαφωτισμός ήταν εκείνος που οδήγησε, τελικά, στη Βιομηχανική Επανάσταση και εκείνη με τη σειρά της στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Δεν χρειαζόμαστε δηλαδή φωτοδότες τύπου Ρουσσώ, Μοντεσκιέ και Άνταμ Σμίθ, αλλά την ανάδυση του αυτεξούσιου συλλογικού ατόμου για την πραγμάτωση της αλλαγής που εδράζεται στο μέρος και διαχέεται στο όλον.

* Στίχος δανεισμένος από την ποιητική συλλογή *Οι αόρατοι άνθρωποι*, του Χρήστου Ξανθάκη (εκδ. Οδός Πανός)
** Ο *ευτυχισμένος Σίσυφος*, Φιλήμονας Πατσάκης, εκδ. Εξάρχεια.

Η Καταγωγή της Ιεραρχίας και των Ταξικών Κοινωνιών

Χάρης Ναξάκης
Καθηγητής πολιτικής οικονομίας στο ΤΕΙ Ηπείρου, συγγραφέας
charisnax@yahoo.gr

Στην *Οικολογία της Ελευθερίας* (εκδόσεις Αντιγόνη, 2016), το σημαντικότερο έργο του μεγάλου Αμερικανού στοχαστή Μάρεϊ Μπούκτσιν, ο οποίος συνέβαλε τα μέγιστα στη θεμελίωση της κοινωνικής και πολιτικής οικολογίας, ο συγγραφέας επιδιώκει να ερμηνεύσει την ανάδυση της ιεραρχίας που αποτελεί δομικό χαρακτηριστικό των ανθρώπινων κοινωνιών και να σκιαγραφήσει τις προϋποθέσεις διάλυσης της. Για τον Μπούκτσιν η τάση του ανθρώπου να κυριαρχεί πάνω στη φύση είναι επακόλουθο της τάσης του να κυριαρχεί πάνω στον άνθρωπο. Το μεγάλο μυστήριο όμως είναι το ποιες είναι οι ρίζες αυτής της τάσης.

Για την μαρξιστική αφήγηση η εξουσία, η ατομική ιδιοκτησία και εν τέλει οι τάξεις και το κράτος δημιουργήθηκαν «αναγκαστικά και ανεξάρτητα από την ανθρώπινη θέληση» ως αποτέλεσμα του «νόμου του καταμερισμού της εργασίας» (Έγκελς – Αντι-Ντίρινγκ) σε διευθυντική και εκτελεστική, γεγονός που οδήγησε στη μονοπώληση της εξουσίας από μια ομάδα που είχε τη διεύθυνση της εργασίας. Οι αντικειμενικές λοιπόν αναγκαιότητες της οργάνωσης της παραγωγής καθόρισαν την ταξική δομή της κοινωνίας. Κάθε εξουσία για τον μαρξισμό απορρέει από τον καταμερισμό της εργασίας, που οδήγησε στην αντιπαράθεση ανάμεσα στα διευθυντικά και εκτελεστικά καθήκοντα, γι’ αυτό κάθε εξουσία, η δημιουργία της ιεραρχίας και των διευθυντικών τάξεων απορρέουν από τη σφαίρα της παραγωγής, από την οικονομική εξουσία.

Στη γερμανική ιδεολογία ο Μαρξ καθιστά σαφή την παραπάνω ερμηνεία: «με τον καταμερισμό της εργασίας είναι ταυτόχρονα δεδομένη και η ποσοτική και η ποιοτική άνιση διανομή της εργασίας και των προϊόντων της, άρα και της ιδιοκτησίας». Είναι όμως έτσι τα πράγματα; Οι ταξικές κοινωνίες αναδύθηκαν επειδή στη νεολιθική περίοδο η εμφάνιση του καταμερισμού της εργασίας και των εξελιγμένων εργαλείων επέτρεψε να κυριαρχήσει ο άνθρωπος πάνω στη φύση, παράγοντας έτσι πλεονάσματα αγαθών, γεγονός που επέτρεψε να εμφανιστεί η εκμετάλλευση ως σφετερισμός των πλεονασμάτων αυτών από τις κοινωνικές ομάδες που διαδραμάτιζαν διευθυντικό ρόλο στην παραγωγή των αγαθών;

Αν όμως ο καταμερισμός της εργασίας και η παραγωγή πλεονασμάτων, ανεξάρτητα από την ανθρώπινη θέληση, ως σιδερένιος νόμος οδηγεί αντικειμενικά στην εκμετάλλευση, στην ανισοκατανομή του πλούτου και την εξουσία, **τότε πως ξέφυγαν από τον ιστορικό αυτό νόμο οι φυλές των τροφοσυλλεκτών – κυνηγών της βορειοδυτικής ακτής της Αμερικής που για αιώνες στις τελετές Πότλατς που διοργάνωναν κατέστρεφαν τα πλεονάσματα, αποσυσσώρευαν δηλαδή τον πλούτο;** Και πως θα ερμηνεύσουμε ότι σχεδόν όλες οι τροφοσυλλεκτικές κοινωνίες εφάρμοζαν το εξισωτικό μοίρασμα της τροφής σε όλα τα μέλη της φυλή, με βάση την αρχή του αμείωτου ελάχιστου που σημαίνει ότι σε όλα τα μέλη της κοινότητας προσφέρεται ένα ελάχιστο επίπεδο διαβίωσης ανεξάρτητα από την προσφορά του καθενός στην παραγωγή του;

Για τον Μάρεϊ Μπούκτσιν, και όχι μόνο, υπάρχει ένας άλλος δρόμος για την εξήγηση της καταγωγής των ταξικών κοινωνιών, πέρα από αυτόν της ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων και της τεχνικής. Η ανάδυση της ιεραρχίας και της εκμετάλλευσης είναι αποτέλεσμα της κυριαρχίας του ανθρώπου πάνω στον άνθρωπο, δηλαδή η συνείδηση αντί της εργασίας, η κουλτούρα αντί της τεχνικής, οι ιεραρχίες αντί των τάξεων είναι οι λόγοι που οδήγησαν στην ιδέα της κυριαρχίας στη φύση και στην παραγωγή πλεονασμάτων.

Έτσι η μήτρα της καταγωγής των ταξικών κοινωνιών και της

εξουσίας δεν είναι αποτέλεσμα της εμφάνισης του καταμερισμού της εργασίας και των οικονομικών τάξεων, αλλά σε μια αρχική τους μορφή, στη νεολιθική περίοδο, είναι το αποτέλεσμα των προνομίων που απέσπασαν για τον εαυτό τους οι άντρες (πατριαρχία), οι ηλικιωμένοι (γεροντοκρατία-συμβούλιο σοφών στις φυλές), η συντεχνία των σαμάνων (ιερείς-μάγοι), αλλά και οι φύλαρχοι-πολεμιστές. **Τα προνόμια αυτά ήταν το κύρος, η κοινωνική αναγνώριση και δευτερευόντως το κέρδος.** Πρόκειται δηλαδή για ιεραρχίες που βασίζονταν στην ηλικία (νέοι-γέροντες), στο φύλο (άντρας- γυναίκα), στη θρησκευτική ανάγκη (σαμάνοι), στην πολεμική τέχνη (ομάδες πολεμιστών), στις φιλαρχίες, και οι ιεραρχίες αυτές δημιούργησαν σχέσεις εξουσίας, κυριαρχίας (εντολής) και υποταγής.

Παρότι όμως η αφήγηση του Μπούκτσιν είναι πιο κοντά στην πραγματικότητα από τον οικονομικό ντετερμινισμό του μαρξισμού το ερώτημα παραμένει, χωρίς να δίνεται μια επαρκής εξήγηση. Ποια είναι η ρίζα της επιθυμίας ισχύος, της βούλησης για δύναμη και κυριαρχία και των προνομίων που αυτή συνεπάγεται, που χαρακτηρίζει το ανθρώπινο ον;

Η ανάδυση του homo sapiens έφερε στο προσκήνιο ένα ον που δεν χαρακτηρίζεται από την ομοιογένεια αλλά από την ετερότητα, τη διάσταση δηλαδή του εαυτού και του άλλου. Η συνείδηση του όντος αυτού είναι ατομική, το άτομο πάντα βιώνει τον εαυτό του ως πρώτο πρόσωπο, ως υποκείμενο. Ταυτόχρονα βέβαια ο άλλος κατοικεί μέσα στο εγώ γιατί ανήκουμε σ’ ένα εμείς (οικογένεια, φίλοι, κοινότητα, κλπ). Το εγώ και η ανάγκη του άλλου είναι ιδρυτικά στοιχεία της ανθρώπινης ταυτότητας. Η ετερογένεια της ζωής διακρίνει τον άνθρωπο από άλλα είδη του ζωικού βασιλείου και τον προφυλάσσει από μια απονεκρωτική ομοιογένεια, αλλά ταυτόχρονα ανοίγει το κουτί της Πανδώρας για να ξεπηδήσει η βούληση για ισχύ και κυριαρχία του εγώ στον άλλον. Αυτή είναι η τραγωδία της ανθρώπινης ύπαρξης.

Το να είναι κανείς υποκείμενο αποτελεί το αποκορύφωμα του εγωισμού και του αλτρουισμού. Η εξατομικευμένη συνείδηση μας μπορεί να οδηγήσει στον εγωισμό και την επιθυμία ισχύος όταν

κυριαρχεί το εγώ, ο ατομοκεντρισμός, αλλά και στον αλτρουισμό εφόσον είμαστε ικανοί να αφιερώσουμε το πρώτο πρόσωπο μας σε ένα εμείς και σε ένα εσύ. Γι’ αυτό η πιο ριζοσπαστική ουτοπία είναι η δημιουργία εκείνων των θεσμών, μέσω της αυτοθέσμισης, που θα περιορίζουν στην πράξη την ύβρη της βούλησης για ισχύ και κυριαρχία του εγώ στον άλλο, της κυριαρχίας του ανθρώπου στον άνθρωπο. **Το ζήτημα δεν είναι μόνο η κατάργηση της οικονομικής εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο αλλά και η κατάργηση ή έστω ο περιορισμός της ιεραρχίας και της κυριαρχίας.**

Ο Πειραιάς ανήκει στον κόσμο της ελευθερίας και της αλληλεγγύης

Κείμενο του Ελεύθερου Κοινωνικού Χώρου Φαβέλα

Εδώ και δύο εβδομάδες λειτουργεί στο Μικρολίμανο του Πειραιά ο ελεύθερος κοινωνικός χώρος “Φαβέλα”. Ένας χώρος που φιλοδοξεί να αποκτήσει γείωση στην τοπική κοινωνία, ως ένα πεδίο που λειτουργεί πέρα από τις κατεστημένες σχέσεις της κυριαρχίας και που η κινητήρια ισχύς της λειτουργίας του δεν είναι το κέρδος ή η οποιουδήποτε είδους εκμετάλλευση, αλλά η αλληλεγγύη και η δημιουργία.

Η Φαβέλα, λοιπόν, αποτελεί έναν δημόσιο χώρο στο παρόν περιβάλλον ιδιώτευσης που επικρατεί, μέσα στον οποίο καταρρίπτεται στην πράξη κάθε είδους διαχωρισμός. Όλοι μαζί ανεξαρτήτου φύλου, φυλής, σεξουαλικότητας, φορολογικής δήλωσης κ.ο.κ δημιουργούμε συλλογικό χρόνο οργανώνοντας τις ζωές μας μέσα από οριζόντιες αμεσοδημοκρατικές διαδικασίες και δομές. Με πυξίδα τη συμμετοχή και τη συνδιαμόρφωση σπάμε την ανάθεση

και την αδιαφορία, δίνοντας “σάρκα και οστά” σε ένα παράδειγμα αυτοθέσμισης μέσα στο υπάρχον.

Η δημιουργία, λοιπόν, εδάφους στο οποίο φυτρώνουν σπόροι ελευθερίας και ζωής είναι κάτι παραπάνω από λογικό και αναμενόμενο να ερίζει και να τρομάζει οπαδούς του μίσους και του θανάτου, όπως ναζί, φασίστες, εθνικιστές και άλλα τέτοια σκουπίδια. Έτσι, τα ξημερώματα της Παρασκευής, ώρα που οι ποντικοί εμφανίζονται, στην είσοδο μας βάφτηκε ένα φασιστικό σύνθημα (δεν κρίνεται σκόπιμο να το αναπαράγουμε). Το σύνθημα αυτό φυσικά σβήστηκε άμεσα από τα άτομα της συνέλευσης του χώρου, δείγμα της ζωτικότητας και των αντανακλαστικών που την διατρέχουν.

Το χρονικό, λοιπόν, της θρασύδειλης ενέργειας και οι επιπτώσεις της έλαβαν τέλος σε λιγότερο από μερικές ώρες και οι νοσταλγοί του Χίτλερ έμειναν με τα γνωστά τους ιντερνετικά παραλληρήματα, περί της άγρυπνης και πανταχού παρουσίας τους, Νεφελίμ, Χερουβίμ κτλ.

Πρέπει, ωστόσο, να επισημάνουμε πως το κείμενο αυτό δεν γράφεται ως απάντηση στα 10 δευτερόλεπτα μιας βραδινής πανικόβλητης ενέργειας, καθώς την ώρα που η ναυαρχίδα νεοναζιστική οργάνωση (Χ.Α) και τα παρακλάδια της (Α.Μ.Ε, ΛΕΠΕΝ και σία) παραπαίουν κάνοντας σπασμωδικές κινήσεις, την απάντηση την δίνει ο κόσμος της ελευθερίας έμπρακτα, όχι νύχτα με μπογιές, αλλά μέρα με δράσεις, εκδηλώσεις, ανοιχτούς χώρους και δομές. Από την πρωτόγνωρη αλληλεγγύη που δείχνει η κοινωνία στους πρόσφυγες και τους μετανάστες, μέχρι τις επισκέψεις αντιφασιστών στα γραφεία των ναζί στη Μεσογείων (και σε πολλά άλλα μέρη), γίνεται σαφές πως η φασιστική βλέννα δεν έχει θέση στον δημόσιο λόγο και χώρο.

Εμείς, λοιπόν, ως εκ θεσμίσεως αντιφασιστικός χώρος δηλώνουμε πως θα είμαστε εδώ συνεισφέροντας στον αντιφασιστικό αγώνα με κάθε τρόπο, είτε “αγκαλιάζοντας” τα υποκείμενα που εχθρεύονται οι φασίστες, είτε βάζοντας αναχώματα στη μισαλλόδοξη δράση τους.

Καταληκτικά, να ενημερώσουμε άπαντες πως η Φαβέλα θα μείνει ανοιχτή και η χροιά ελευθερίας και αλληλεγγύης που την διαπνέει θα εξαπλωθεί. Γιατί ο Πειραιάς σίγουρα δεν ανήκει σε μιάσματα που δολοφονούν Πειραιώτες και μετανάστες, αλλά σε όλους εμάς που αγωνιζόμαστε για να τον δούμε καθαρό από νεοναζιστικά φίδια. Ενάντια σε κάθε ψήγμα φασιστικής παρουσίας και ρητορικής.

Ούτε βήμα πίσω.

Οι Αυτόχθονες Λαοί της Βραζιλίας και η Συνεχιζόμενη Γενοκτονία τους

Ο Λάδιο Βέρον, ηγέτης μιας φυλετικής ομάδας της φυλής των Γκουαρανί-Καϊοβά, θα ταξιδέψει στην Ευρώπη από τις 12 Μαρτίου έως τις 8 Ιουνίου για να καταγγείλει τις συνθήκες γενοκτονίας που βιώνει ο λαός του και να προσπαθήσει να εδραιώσει συμμαχίες με οργανώσεις και συλλογικότητες διεθνώς, σε μια προσπάθεια να αποτρέψει τη συνέχιση της δολοφονίας των Γκουαρανί-Καϊοβά και την εκδίωξή τους από τη γη τους, πράγμα που θα τους εξαναγκάσει να ζήσουν στα υποβαθμισμένα προάστια των πόλεων.

Περισσότερες πληροφορίες για τις εκδηλώσεις στην Ελλάδα ***δείτε εδώ.***

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΓΚΟΥΑΡΑΝΙ-ΚΑΪΟΒΑ

Ο λαός των Γκουαρανί-Καϊοβά αποτελείται από 47 χιλιάδες άτομα περίπου, που ζουν, τα περισσότερα, στην πολιτεία του Μάτο Γκρόσο ντο Σουλ, στην κεντροδυτική Βραζιλία.

Το κράτος της Βραζιλίας αμελεί κατ’ εξακολούθηση να τηρήσει τις υποχρεώσεις του ως εγγυητής των δικαιωμάτων των ιθαγενών λαών σύμφωνα με το Σύνταγμα, καθώς και τη Σύμβαση 169 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΟΙΤ).

Πρόσφατα (18/01/2017), ο υπουργός Δικαιοσύνης δημοσίευσε ένα διάταγμα το οποίο τροποποιεί τις παραμέτρους οριοθέτησης των εδαφών των ιθαγενών, παραχωρώντας στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Ασφάλειας, εξουσίες που τους επιτρέπουν την επανεξέταση όλων των αναλύσεων που έχουν πραγματοποιηθεί από το το Εθνικό Ίδρυμα σχετικά με τους Ιθαγενείς (FUNAI), υποτάσσοντας τα δικαιώματα των αυτοχθόνων λαών στα πολιτικά και οικονομικά συμφέροντα της κυβέρνησης.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Η εισβολή και η αρπαγή της γης των Γκουαρανί-Καϊοβά ξεκίνησε, όπως συνέβη και σε ολόκληρη τη Βραζιλία, με τον αποικισμό της χώρας από τους Πορτογάλους το 1500 και εντάθηκε από το 1880 και μετά.

Μεταξύ των ετών 1915 και 1928 οι κάτοικοι πολυάριθμων χωριών έχασαν τη γη τους και περιορίστηκαν σε οκτώ «προστατευόμενες περιοχές» από τον Φορέα Προστασίας των Ιθαγενών (SPI). Γνώρισαν τη σωματική, τη ψυχολογική και την πολιτισμική βία σε μια διαδικασία απογύμνωσής τους από τα εδάφη τους, βία η οποία ενισχύθηκε με το δικτατορικό καθεστώς του Estado Novo (1837-1945). Για να αποδοθούν τα εδάφη τους απαλλαγμένα από κατοίκους στους εποίκους που κατέφθαναν για τη Μεγάλη Πορεία προς τα Δυτικά, την οποία προωθούσε η κυβέρνηση του Ζετούλιο Βάργκας, οι Γκουαρανί-Καϊοβά, αναγκάστηκαν να ζήσουν σε οριοθετημένες περιοχές υπό την κηδεμονία του κράτους, ενώ συναντούσαν εμπόδια όταν ήθελαν να προβούν σε επίσημη καταγραφή των περιουσιών τους, ακόμη και όταν ήθελαν να τις υπερασπιστούν ενώπιον του δικαστηρίου. **Οι περιουσίες τους εξανεμίστηκαν και τα εδάφη τους διαμοιράσθηκαν σε τρίτους μέσα από μη νόμιμες διαδικασίες. Ο λαός υπέκυψε, πολλοί αυτόχθονες εξοντώθηκαν και ολόκληρες κοινότητες εξαφανίστηκαν από**

προσώπου γης.

Το 1967, κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής δικτατορίας η κυβέρνηση αντικατέστησε το SPI με το Εθνικό Ίδρυμα για την Προστασία των Ιθαγενών (FUNAI), το οποίο δημιουργήθηκε ως όργανο του Υπουργείου Εσωτερικών, του ίδιου υπουργείου που ήταν υπεύθυνο για τη διάνοιξη αυτοκινητοδρόμων και για το αναπτυξιακό σχέδιο. Για μια ακόμη φορά τα συμφέροντα των αυτοχθόνων υποχώρησαν μπροστά στην κυβερνητική πολιτική και τα ιδιωτικά συμφέροντα, ενώ ενισχύθηκαν ο εποικισμός και οι βιαιοπραγίες προς τους αυτόχθονες λαούς.

Στα τέλη της δεκαετίας οι Γκουαρανί-Καϊοβά ξεκίνησαν νομικές ενέργειες σε ευρεία κλίμακα για την ανάκτηση των εδαφών τους που τα είχαν χάσει και τα είχαν καταλάβει άτομα που δεν ήταν ιθαγενείς.

Οι διακηρύξεις του Ομοσπονδιακού Συντάγματος της 5ης Οκτωβρίου του 1988, σήμαιναν μια μεγάλη πρόοδο όσον αφορά την αναγνώριση των δικαιωμάτων των αυτοχθόνων λαών στα εδάφη των προγόνων τους. Έπαψαν να τελούν υπό την κηδεμονία του κράτους και έγιναν άτομα με δικαιώματα. Από την άλλη, οι κοινωνικές τους οργανώσεις, τα έθιμα, οι δοξασίες και οι παραδόσεις τους άρχισαν να κερδίζουν αναγνώριση.

Το 2012, το βραζιλιάνικο κράτος υπογράφει τη Σύμβαση 169 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΟΙΤ) σχετικά με τους Ιθαγενείς και τους Φυλετικούς Λαούς (1989) που ορίζει τις υποχρεώσεις του κράτους σε ό,τι αφορά την εγγύηση της προστασίας των αυτοχθόνων λαών, της ακεραιότητάς τους, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους, των εδαφών τους, της κληρονομιάς τους και του περιβάλλοντός τους, καθώς και της συμμετοχής τους στην κοινωνική ανάπτυξη και, ειδικότερα, σε ό,τι αφορά τις πολιτικές που τους επηρεάζουν.

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΓΚΟΥΑΡΑΝΙ-ΚΑΪΟΒΑ ΣΗΜΕΡΑ

Σήμερα, το Μάτο Γκρόσο ντο Σουλ, είναι η περιοχή της Βραζιλίας

με τους μεγαλύτερους δείκτες βίας εναντίον των αυτοχθόνων λαών και τις πιο έντονες συγκρούσεις για ζητήματα που αφορούν την έγγεια ιδιοκτησία. Οι διάφορες κυβερνήσεις, μην τηρώντας το Ομοσπονδιακό Σύνταγμα, δεν εγγυήθηκαν την οριοθέτηση των πατρογονικών εδαφών των Γκουαρανί-Καϊοβά, οι οποίοι ζουν σε μικρά χωράφια, πνιγμένοι ολόγυρα από την καλλιέργεια του ζαχαροκάλαμου και της γενετικά τροποποιημένης σόγιας, που απαιτούν την εντατική χρήση φυτοφαρμάκων, που με τη σειρά τους δηλητηριάζουν τους ποταμούς και τα χώματά τους, πράγμα που τους εξαναγκάζει να ζουν χωρίς τις κατάλληλες συνθήκες για την καλλιέργεια της γης, το κυνήγι και το ψάρεμα, και είναι εμπόδιο στην πρόσβασή τους στα φαρμακευτικά τους φυτά.

Με δυο λόγια, δεν μπορούν να ζήσουν σύμφωνα με τα ήθη και τα έθιμά τους. Ο τρόπος ζωής των αυτοχθόνων εξαρτάται από τη γη, όσον αφορά τη γεωργία και τη διατροφή, την ανάπτυξη της κουλτούρας τους, των πεποιθήσεων και των παραδόσεών τους. Στο όνομα της ανάπτυξης και των αγροτικών επιχειρήσεων, ένας λαός με χιλιόχρονες παραδόσεις εξολοθρεύεται λόγω της βίας που ασκούν οι μισθοφόροι που στέλνουν οι μεγάλοι γαιοκτήμονες. Λόγω της έλλειψης τροφής, ιατρικής περίθαλψης και πόσιμου νερού, καθώς και λόγω δηλητηριάσεων.

Ένα μέρος των Γκουαρανί-Καϊοβά ζεί στις οκτώ προστατευόμενες περιοχές (reservas) του Μάτου Γκρόσου ντου Σουλ, σε καθεστώς περιορισμού. Στο Ντοουράντος, όπου βρίσκεται η μεγαλύτερη προστατευόμενη περιοχή, 15 χιλιάδες αυτοχθόνων ζουν σε 3000 εκτάρια. Πολλές κοινότητες προβαίνουν στη λεγόμενη ανάκτηση (retomada) σε μια προσπάθεια να πάρουν πίσω τη γη των προγόνων τους, ζώντας στις παρυφές των αυτοκινητοδρόμων, κυνηγημένοι από τους μεγάλους γαιοκτήμονες (latifundistas).

ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΤΩΝ ΑΥΤΟΧΘΟΝΩΝ

Η κληρονομιά των αυτοχθόνων έρχεται από τα προγονικά εδάφη των ιθαγενών μαζί με τους φυσικούς πόρους, δέντρα, ζώα, ποτάμια, ψάρια, καθώς και από τις παραδοσιακές γνώσεις τους, τέχνες, τελετουργίες, κλπ. Όλα αυτά πρέπει να τα χρησιμοποιούν

αποκλειστικά οι αυτόχθονες όπως ορίζει το Ομοσπονδιακό Σύνταγμα και η παραβίασή τους θεωρείται έγκλημα.

Μέχρι τον Αύγουστο του 2016, από τα 1113 εδαφικά τμήματα που ήταν αναγνωρισμένα ως ιθαγενικά εδάφη σε διαδικασία αναγνώρισης από το βραζιλιάνικο κράτος ή διεκδικούμενα από τις κοινότητες, μόνο τα 398 -το 35,7%- είχαν καταχωρηθεί ως τέτοια.

Καθορισμός Τύπων Γης		**Διεκδικούμενα γαιοτεμάχια στο Μάτο Γκρόσο ντο Σουλ**
Γη χωρίς πρόβλεψη	Διεκδικούνται από την κοινότητα, αλλά δεν καταγράφονται στη λίστα του ιδρύματος FUNAI για την πραγματοποίηση μελέτης	**68**
Γη προς αναγνώριση	Περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα του ιδρύματος FUNAI για μελλοντική αναγνώριση, με ήδη συγκροτημένες Τεχνικές ομάδες	**10**
Ήδη αναγνωρισμένη γη	Αναγνωρισμένη ως παραδοσιακά εδάφη από τις Τενχικές Ομάδες του ιδρύματος FUNAI, σε αναμονή για αναγνώριση από το Υπουργείο Δικαιοσύνης	**6**
Γη δεδηλωμένη	Αναγνωρισμένη από το υπουργείο Δικαιοσύνης, σε αναμονή για πιστοποίηση	**8**
Γη τιτλοδοτημένη	Με Διάταγμα της Προεδρίας της Δημοκρατίας, σε αναμονή για κτηματογράφηση	**4**

Στο Μάτο Γκρόσο ντο Σουλ, από τα 96 διεκδικούμενα γαιοτεμάχια μόνο 4 είναι πιστοποιημένα, 8 δεδηλωμένα, 6 αναγνωρισμένα, 10 σε διαδικασία αναγνώρισης και 68 δίχως καμία πρόβλεψη.

Το κράτος της Βραζιλίας είναι υπεύθυνο για τη βία, υπό την οποία ζουν οι Γκουαρανί Καϊοβά, πρώτον επειδή πουλάει τα εδάφη τους και τους περιορίζει σε μικρές προστατευμένες περιοχές, και τώρα λόγω της αδιαφορίας και της καθυστέρησης για την οριοθέτηση των προγονικών τους εδαφών.

ΒΙΑ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΤΩΝ ΙΘΑΓΕΝΩΝ

Το 2015, σύμφωνα με το Ιεραποστολικό Ιθαγενικό Συμβούλιο (CIMI), 137 ιθαγενείς δολοφονήθηκαν στη χώρα, οι 36 στην περιοχή του Μάτο Γκρόσο ντο Σουλ και οι περισσότεροι ανήκαν στο λαό των Γκουαρανί Καϊοβά.

Οι ιθαγενικές κοινότητες επιχειρούν να ανακτήσουν ένα μέρος των εδαφών τους που ήδη έχει κατοχυρωθεί ως δικό τους, αλλά παραμένει σε χέρια μη ιθαγενών. Κτηματίες, μισθοφόροι, πολιτικοί και αστυνομικοί επιτίθονται στις κοινότητες. Μια τέτοια περίπτωση είναι η κοινότητα Νιαντερού Μαρανγκατού (Ñhanderu Marangatu), των οποίων η γη βρίσκεται στο μεγαλύτερο μέρος τους στα χέρια της αγροτοβιομηχανίας, παρόλο που έχει πιστοποιηθεί από το 2005. Το 2015 μάλιστα δέχτηκαν επίθεση παραστρατιωτικών ομάδων με την άμεση συμμετοχή βουλευτών και την αδράνεια της αστυνομίας. Σ' αυτή την επίθεση πολλοί ιθαγενείς τραυματίστηκαν και ο νεαρός Σιμιάο Βιλιάμπα δολοφονήθηκε.

Οι κτηματίες δημιουργούν παραστρατιωτικές ομάδες για να χτυπούν τις κοινότητες με διάφορους τρόπους, απειλές, ξυλοδαρμούς, βασανιστήρια, βιασμούς, δολοφονίες. Οι εμπλεκόμενοι εγκληματίες θεωρούν τους εαυτούς τους νομιμοποιημένους από την εξουσία, επειδή πολύ σπάνια γίνονται ανακρίσεις για να διελευκανθούν εγκλήματα που καταγγέλονται από τους ιθαγενείς. Η εκτελεστική και δικαστική εξουσία νομιμοποιούν τα εγκλήματα των κτηματιών ενώ μπλοκάρουν την οριοθέτηση γαιών, είτε με διοικητικές παρεμβάσεις είτε δικαστικά. **Αυτό δεν αποτελεί απλώς αδιαφορία, αλλά συμμετοχή και αποδοχή του εγκλήματος της γενοκτονίας.**

Τον Ιούλιο του 2016, το Μεγάλο Συμβούλιο Γκουαρανί Καϊοβά της Aty Guasu (ιθαγενική συνέλευση) συνεδρίασε για να απαιτήσει την τιμωρία των δολοφόνων μιας άλλης σφαγής, στο Καραπό, τον Ιούνιο της ίδιας χρονιάς:

«Αποφασίσαμε να πραγματοποιήσουμε αυτή τη σύσκεψη στο Καραπό, στην ιθαγενική γη Νιαμοΐ Γουαβιραΐ, μια από τις ανακτημένες που κατάφεραν να πάρουν πίσω οι οικογένειες που ζούσαν

περιορισμένες στην προστατευμένη περιοχή του Τε’γι Κουέ από το 1920, εξαναγκασμένες από το κράτος. Ήρθαμε εδώ πρώτα και κύρια για να δείξουμε την αλληλεγγύη μας στις οικογένειες που αποδεκατίστηκαν από τη επίθεση των παραστρατιωτικών ομάδων των κτηματιών, που επιτέθηκαν με πυροβόλα όπλα, τραυμάτισαν τους συγγενείς μας και δολοφόνησαν τον αγαπημένο μας υπεύθυνο υγείας Κλοντιοντί, το τελευταίο θύμα από 25 άμεσες και ένοπλες επιθέσεις που δεχτήμαμε από τους γαιοκτήμονες μέσα σε λιγότερο από ένα χρόνο».

Η καθηγήτρια δικαίου Πάδουα Φερνάντες εξηγεί το έγκλημα της γενοκτονίας κατά των Γκουαρανί Καϊοβά: Οι επιθέσεις στα εδάφη των ιθαγενών, καθώς και το υψηλό ποσοστό αυτοκτονιών σ’ αυτό το λαό, αποδεικνύουν ότι συνεχίζεται να διαπράττεται το έγκλημα της γενοκτονίας σύμφωνα με τους όρους της Συνθήκης του ΟΗΕ του 1948 και του νόμου nº 2889/1956. Υπενθυμίζω ότι διαπράττει το έγκλημα αυτό, που θεωρείται ιδιαιτέρως ειδεχθές από το νόμο nº 8072/1990, όποιος, μεταξύ άλλων πράξεων, «υποβάλλει σκοπίμως την ομάδα σε συνθήκες ζωής ικανές να προξενήσουν τη φυσική καταστροφή της, ολική ή μερική».

ΕΠΙΘΕΣΕΙΣ ΜΕ ΧΗΜΙΚΑ

Μια άλλη μορφή βίας που υφίστανται οι Γκουαρανί Καϊοβά είναι οι επιθέσεις με χημικά. Από το Δεκέμβριο του 2015 ως τον Ιανουάριο του 2016 τουλάχιστον πέντε επιθέσεις πραγματοποιήθηκαν με τρακτέρ και αεροπλάνα. Το δηλητήριο πετάχτηκε στα ποτάμια και τις φυτείες, και πολλά παιδιά είχαν συμπτώματα μόλυνσης και νοσηλεύτηκαν στο χώρο πρώτων βοηθειών. Ορισμένες από τις επιθέσεις αυτές είχαν αναγγελθεί εκ των προτέρων και παρόλο που οι ιθαγενείς είχαν αναζητήσει την υποστήριξη των οργάνων του κράτους, η κοινότητα δεν είχε κανενός είδους προστασία. Σε τουλάχιστον τρεις τέτοιες επιθέσεις οι παραστρατιωτικοί περικύκλωσαν την κοινότητα, ώστε να εμποδίζουν τα άτομα να βγουν από την περιοχή πάνω από την οποία τα αεροπλάνα έριχναν χημικά δηλητήρια.

ΒΙΑΣΜΟΙ

Είναι πολλές οι καταγγελίες για καταχρήσεις και βιασμούς σε γυναίκες ιθαγενείς. Ιδιαιτέρως τραγικό και βίαιο ήταν το γεγονός του Σεπτεμβρίου του 2015 στο χωριό Πιελίτο Κουέ (Pyellito Kue). Η κοινότητα δέχτηκε βίαιη επίθεση των παραστρατιωτικών που χρησιμοποιούσαν πυροβόλα όπλα, με ξυλοδαρμούς, βίαιη εκδίωξη από τις καλύβες και πυρπόλησή τους, που κατέληξε στην πανικόβλητη φυγή πολλών ιθαγενών, μεταξύ των οποίων κοριτσάκια και αγοράκια, γυναίκες, γέροι και τραυματίες. Μια έφηβη που χάθηκε στη φυγή βιάστηκε από 12 πιστολέρος.

ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΕΣ

Οι Γκουαρανί Καϊοβά έχουν το πιο ψηλό ποσοστό αυτοκτονιών στη χώρα, και σύμφωνα με το CIMI, το υψηλότερο στον κόσμο. Το 2015 η Ειδική Γραμματεία Υγείας Ιθαγενών (SESAI) κατέγραψε 45 περιπτώσεις: 24% ήταν μεταξύ 10 και 14 ετών; 37 %, 15 έως 19 ετών και 22 %, 20 έως 29 ετών. Από το 2000 ως το 2015 καταγράφηκαν 752 περιπτώσεις. Υπολογίζεται ότι ο αριθμός των αυτοκτονιών είναι ακόμα μεγαλύτερος, διότι πολλές περιπτώσεις δεν δηλώνονται από τις οικογένειες.

Το υψηλό ποσοστό αυτοκτονιών συνδέεται με την ανεπάρκεια της γης, την έλλειψη προοπτικής στην οριοθέτηση εδαφών και τον περιορισμό τους σε ιθαγενικά πάρκα. Οι περισσότεροι είναι νέοι -15 έως 29 ετών- και η μοναδική τους προοπτική στη ζωή είναι να δουλέψουν στις φυτείες ζαχαροκάλαμου ή να καταλήξουν άποροι.

ΟΙ ΙΘΑΓΕΝΕΙΣ ΩΣ ΦΥΛΑΚΕΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Οι Γκουαρανί Καϊοβά καταγγέλουν ότι η φύση στο Μάτο Γκρόσο ντο Σουλ είναι σχεδόν κατεστραμμένη, λόγω της επέκτασης της μονοκαλλιέργειας που έχει επιβληθεί από τους εισβολείς της αγροτοβιομηχανίας στη γη τους, τα λιγοστά δάση που τους απομένουν είναι ρηγαγμένα με αποτέλεσμα πολλές κοινότητες να μην μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα παρατροπαράδοτα φάρμακά τους. Η Ένωση Βραζιλιάνων Γεωγράφων τονίζει ότι «η

προμελετημένη εξόντωση της βιοποικιλότητας που εφαρμόζει η αγροτοβιομηχανία είναι εγκληματική ενέργεια». **Στην κοσμοθεωρία των ιθαγενών αυτοί ανήκουν στη γη αντί να είναι ιδιοκτήτες της.** Η γη είναι η προέλευση κάθε ζωής και υποφέρουν όταν απομακρύνονται από τη γη των προγόνων τους, όταν βλέπουν την καταστροφή των δασών, τη μόλυνση των ποταμών και πώς εξαφανίζονται πολλά είδη πουλιών και άλλων ζώων.

Η ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΡΕΑΤΟΣ ΠΟΥ ΠΑΡΑΓΕΤΑΙ ΣΕ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ

Η Ευρωπαική Ένωση ενέκρινε τον Ιούλιο του 2016 την εισαγωγή βοδινού κρέατος in natura από 13 δήμους του Μάτο Γκρόσο ντο Σουλ, που βρίσκονται στα σύνορα με την Παραγουάη. Η απόφαση της Ε.Ε να αγοράσει κρέας από περιφέρειες στις οποίες ηγέτες ιθαγενείς δολοφονήθηκαν -και από περιοχές που συμπίπτουν με τη γη που διεκδικούν οι Γκουαρανί-Καϊοβά- μπορεί να βοηθήσει ακόμα περισσότερο τη χρηματοδότηση της βίας εναντίον των αυτόχθονων κατοίκων αυτών των περιοχών, ενώ δημιουργεί περισσότερες δυσκολίες για την οριστική οριοθέτηση της γης τους.

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΙΘΑΓΕΝΩΝ ΜΕΤΑ ΤΟ ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ

Εάν η κατάσταση των αυτόχθονων λαών της χώρας ήταν ήδη δύσκολη -η Ντίλμα Ρουσέφ και το Εργατικό Κόμμα δεν πήραν το παραμικρό μέτρο για την οριοθέτηση της γης των ιθαγενών που έγινε από προέδρους της δημοκρατίας ήδη από την εποχή της στρατιωτικής δικτατορίας- τώρα μετά το πραξικόπημα είναι ακόμα χειρότερη.

Ο υπουργός δικαιοσύνης Αλεσάντρε Ντε Μοράες δημοσίευσε ένα διάταγμα στις 18 Ιανουαρίου φέτος που αλλάζει την οριοθέτηση των ιθαγενικών γαιών. Το ίδρυμα FUNAI είναι υπεύθυνο να κάνει τις μελέτες και να στείλει τα έγγραφα για τη γη που πρέπει να οριοθετηθεί στον υπουργό Δικαιοσύνης και έπειτα στον πρόεδρο της Δημοκρατίας. Με το νέο μέτρο το Υπουργείο Δικαιοσύνης έχει την εξουσία να επιθεωρήσει όλη τη διαδικασία επεξεργασίας του ιδρύματος FUNAI, και ανοίγει χώρο για τη δράση ομάδων που

έχουν συμφέροντα στην αμφισβήτηση των γαιών όταν ορίζει ότι μπορούν να δημιουργηθούν άλλα μέσα συμμετοχής των ενδιαφερόμενων πλευρών, κάτι που θα επιτρέψει μεγαλύτερες πιέσεις της αγροτοβιομηχανίας πάνω στις διαδικασίες οριοθέτησης. Η ισχύς του ιδρύματος FUNAI αδυνατίζει ενώ ενδυναμώνεται μια τεχνική ομάδα που ανήκει στο υπουργείο, η οποία θα έχει την εξουσία να αναθεωρήσει την έκταση οριοθέτησης που προτείνει το FUNAI. Σε αυτές τις περιπτώσεις προβλέπεται μια "αποζημίωση" στους ιθαγενείς "λόγω απώλειας εδαφών". Το διάταγμα ενσωματώνει νέα μέτρα που υποστηρίζει η αγροτοβιομηχανία και θα κάνει τη διαδικασία πιο αργή και πιο γραφειοκρατική.

Επίσης, ο υπουργός ανοίγει χώρο για την επιβολή της άποψης του "χρονικού πλαισίου" σύμφωνα με την οποία μπορούν να αναγνωριστούν ως ιθαγενικά εδάφη μόνο όσες περιοχές καταλαμβάνονταν πράγματι από ιθαγενείς ακριβώς τη στιγμή της κύρωσης του Ομοσπονδιακού Συντάγματος, τον Οκτώβριο του 1988. Αυτή είναι μια πρόσφατη ερμηνεία του Συντάγματος που θέλουν να επιβάλλουν, ένα νέο χτύπημα στις κοινότητες των ιθαγενών, εφόσον το χρονικό πλαίσιο δεν λαμβάνει υπόψη του όλη τη βία που δέχτηκαν οι ιθαγενείς πριν και κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής δικτατορίας, και ότι πολλές κοινότητες δεν βρίσκονταν στη γη τους ακριβώς επειδή είχαν εκδιωχθεί.

Μια μεγάλη απειλή για τους ιθαγενείς είναι η Πρόταση Τροποποίησης του Συντάγματος 215, που έχει δρομολογηθεί στο Κονγκρέσο, η οποία επιδιώκει να δώσει στους βουλευτές την εξουσία να έχουν τον τελικό λόγο για την οριοθέτηση των ιθαγενικών γαιών. Το σχέδιο απειλεί τόσο τις ήδη οριοθετημένες περιοχές όσο και αυτές που βρίσκονται σε διαδικασία οριοθέτησης. Εάν εγκριθεί αυτή η τροπολογία, οι ιθαγενικές γαίες από το 13% που προβλέπεται σήμερα θα καταλήξουν στο 2, 6% κάτι που θα προκαλέσει περισσότερες αποψιλώσεις δασών, εγκληματικότητα και δολοφονίες ιθαγενών που ζουν στα χωριά.

Οι διασυνδέσεις ανάμεσα στους γαιοκτήμονες και την αστική τάξη, όπως αντιπροσωπεύονται από την εκτελεστική, τη

νομοθετική και τη δικαστική εξουσία, θέτουν σε κίνδυνο τα ελάχιστα δικαιώματα που έχουν κατακτήσει οι ιθαγενείς, ειδικά με το Ομοσπονδιακό Σύνταγμα του 1988. Από τους 594 βουλευτές που αποτελούν το Εθνικό Κονγκρέσο, οι 207 είναι άμεσα συνδεδεμένοι με τους εκπροσώπους της αγροτοβιομηχανίας και αυτή η ομάδα αποσυνθέτει το Σύνταγμα, σχεδιάζει και ψηφίζει προσωρινά μέτρα, νομοσχέδια και προτάσεις τροποποίησης του συντάγματος σε βάρος περισσότερων από 300 ιθαγενικών λαών της χώρας.

ΤΙ ΘΕΛΟΥΝ ΟΙ ΓΚΟΥΡΑΝΙ-ΚΑΪΟΒΑ

Η επιστολή του Μεγάλου Συμβουλίου Γκουαρανί Καϊοβά στην Ατί Γουασού το ξεκαθαρίζει:

«Υπενθυμίζουμε ότι η έλλειψη οριοθέτησης της γης μας είναι ο βασικός πυλώνας και η αιτία της γενοκτονίας μας και η αδράνεια του κράτους απλώς εγγυάται περισσότερους θανάτους και περισσότερο πόνο για το λαό μας, που ήδη έχει υποφέρει πάρα πολύ. Σήμερα δεν καταλαμβάνουμε ούτε καν το 0,2% όλης της γης του Μάτο Γκρόσο ντο Σουλ. Το αίτημά μας για οριοθέτηση όλων των εδαφών μας δεν επιδιώκει καν να ανακτήσει το έδαφος που ήταν πρώτα δικό μας και την προέλευσή μας, αλλά μονάχα να εγγυηθεί ορισμένα μικροσκοπικά κομμάτακια από το ιερό μας Tekoha. Αν όλη τη γη που ζητάμε για το λαό μας οριοθετούνταν, πάλι δεν θα έφταναν ούτε το 2,5 % όλης της γης του Μάτο Γκρόσο ντο Σουλ, μόλις ψίχουλα από την ιστορική κλοπή των εδαφών μας που εξακολουθεί να επεκτείνεται ενώ οι αγροτοβιομήχανοι εκμεταλεύονται το μπλοκάρισμα των οριοθετήσεων».

Και συνεχίζουν: «Τέλος, αλλά όχι με μικρότερη σημασία, απαιτούμε το κράτος να εγγυηθεί τα δικαιώματά μας στην υγεία, τη μόρφωση και την ασφάλεια. Τα παιδιά μας πεθαίνουν δίχως περίθαλψη, όπως στο τελευταίο περιστατικό του Κουρουσού Αμπά, όπου δύο παιδιά -ένα νεογέννητο- πέθαναν επειδή το σύστημα υγείας αρνείται να περιθάλψει ασθενείς στους ‘ανακτημένους’ καταυλισμούς. Επίσης πεθαίνουμε χωρίς το δικαίωμα στη μόρφωση. Μας απαγορεύουν παρανόμως να έχουμε σχολεία στην ανακτημένη γη

μας, μας τιμωρούν για τον αγώνα μας για τη γη και δεν στέλνουν σχολικά λεωφορεία για να μπορούν τα παιδιά μας να πηγαίνουν σχολείο σε άλλες περιοχές. Ούτε ασφάλεια υπάρχει. Μας ξυλοκοπούν ελεύθερα οι παραστρατιωτικές ομάδες, ενώ ο λαός μας σε πολλές περιπτώσεις έχει καταγγείλει την παρουσία γαιοκτημόνων και ένοπλων πιστολέρο δύο μέρες πριν από την επίθεση».

Οι Γκουρανί-Καϊοβά, όπως κάθε άλλος πρωταρχικός λαός της Βραζιλίας, θέλουν να έχουν δικαίωμα να ζήσουν ελεύθερα στη γη των προγόνων τους, να ζήσουν σύμφωνα με την κουλτούρα τους, τις συνήθειές τους, τη γλώσσα τους, να καλλιεργούν και να κυνηγούν και να προστατεύουν τη φύση, διότι αυτοί δεν θεωρούν ότι είναι ιδιοκτήτες της αλλά αποτελούν μέρος της.

ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΛΑΔΙΟ ΒΕΡΟΝ

Ο Λάδιο Βερόν Καβαλιέιρο, με το ιθαγενικό όνομα AVÃ TAPERENDI, είναι 50 ετών, ηγέτης των Tekoha Takwara (Χωριό Τακουάρα) στο Δήμο Γιουτί, στο Μάτο Γκρόσο ντο Σουλ, είναι εκπρόσωπος της Άτυ Γουασού ATY GUAÇU -γενικής συνέλευσης των Γκουαρανί-Καϊοβά- και ο εκπρόσωπος των Γκουαρανί Καϊοβά σ’ αυτό το ταξίδι στο ευρωπαϊκό έδαφος. Είναι καθηγητής Ιστορίας, πτυχιούχος του Ομοσπονδιακού Πανεπιστήμιου του Γκράντε Ντοράντος. Είναι αγρότης που ζει στην κοινότητά του.

Η ιστορία του κασίκε Λάδιο Βερόν απεικονίζει τον αγώνα των Καϊοβά και των Γκουαρανί για την οριοθέτηση της γης των προγόνων τους. Τον απειλούν με θάνατο επειδή κληρονόμησε τον αγώνα του πατέρα του, του κασίκε Μάρκος Βερόν, ο οποίος δολοφονήθηκε κτηνωδώς από παραστρατιωτικούς στις διαταγές των γαιοκτημόνων τον Ιανουάριο του 2003, μπροστά στην οικογένειά του, στο λεγόμενο Αγρόκτημα Μπραζίλια ντο Σουλ, σε μια επιχείρηση ‘ανάκτησης’ της γης. Ο Λάδιο Βερόν, όχι μόνο αναγκάστηκε να παρακολουθήσει τη δολοφονία του πατέρα του, αλλά τον έδεσαν, τον βασάνισαν και παραλίγο να τον κάψουν ζωντανό, όταν έλουσαν το σώμα του με βενζίνη. Επιπλέον, έβλεπε να βασανίζουν τα άλλα μέλη της οικογένειάς του.

Ο Λάδιο Βερόν έλαβε την αναγνώριση της Ένωσης Βραζιλιάνων Δικηγόρων του Ρίο ντε Τζανέιρο για την ηγεσία του στον αγώνα των ιθαγενών και προτάθηκε για το μετάλλιο Σίκο Μέντες της Αντίστασης το 2014. Είναι από τους τιμώμενους της 26ης ετήσιας τελετής που διοργανώνει η οργάνωση «ΠΟΤΕ ΠΙΑ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ», όπου δίνονται μετάλλια σε όσους ξεχωρίζουν στους αγώνες της αντίστασης. Επίσης, ήταν μέλος της ομάδας υπεράσπισης των ανθρώπινων δικαιωμάτων στην Καμπάνια Πρώτη Γραμμή *Campanha Linha de Frente* (https://youtu.be/CdCmXszR16E), μια πρωτοβουλία των οργανώσεων *Justiça Global, Terra de Direitos y Front Line Defenders* με στόχο την ευαισθητοποίηση του κράτους και της κοινής γνώμης για τη σοβαρή κατάσταση των 11 κοινωνικών ηγετών της Βραζιλίας των οποίων κινδυνεύει η ζωή.

Ο Λάδιο Βερόν είναι αναγνωρισμένος ως σημαντικός ηγέτης των κοινοτήτων Γκουαρανί-Καϊοβά και εκλέχτηκε από την aty guaçu -ιθαγενική συνέλευση- ως εκπρόσωπός της για να μιλήσει στην ευρωπαϊκή ήπειρο.

ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΤΑΞΙΔΙΟΥ ΤΟΥ ΙΘΑΓΕΝΗ ΛΑΔΙΟ ΒΕΡΟΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Το ταξίδι βασίζεται σε μια ανάλυση του πολιτικού πλαισίου της σημερινής Βραζιλίας, που ήταν τόσο σκοτεινό και ολέθριο, με μια κυβέρνηση που εφαρμόζει φασιστικά μέτρα και αφαιρεί από το βραζιλιάνικο λαό κατακτήσεις και δικαιώματα, όπως και από τους ιθαγενείς. Μέσα σ’ αυτό το αβέβαιο μέλλον, ο ηγέτης Γκουαρανί-Καϊοβά θα ταξιδέψει στην ευρωπαϊκή ήπειρο με σταθερό στόχο να κερδίσει διεθνείς συμμάχους στον αγώνα των ιθαγενικών λαών της Βραζιλίας και να προσπαθήσει έτσι να φρενάρει τη γενοκτονία του λαού του, αναζητώντας υποστήριξη για να συμβάλει στη διαδικασία οργάνωσης και αντίστασης στην προαναγελλόμενη παραβίαση των δικαιωμάτων των ιθαγενών λαών τα επόμενα χρόνια.

Το ταξίδι γίνεται με πρωτοβουλία του Λαού Γκουαρανί-Καϊοβά και του Λαϊκού Δικαστηρίου.

[youtube id=”AzW_lr7lmwM”]

Tribunal Popular: o Estado brasileiro no banco dos réus

Asociación Cultural Brasileña Maloka
malokabrasileira@yahoo.es

ΠΗΓΕΣ:

- Articulação dos Povos Indígenas do Brasil (Apib) https://mobilizacaonacionalindigena.wordpress.com/
- Capítulo sobre Violaciones de los Derechos Humanos de los Pueblos Indígenas de la Comisión Nacional de la Verdad (CNV) https://www.cnv.gov.br/images/pdf/relatorio/Volume%202%20-%20Texto%205.pdf
- A Aldeia Taquara – Antônio Brand Doutor em História. Coordenador do Programa Kaiowá/Guaraní – NEPPII UCDB ftp://neppi.ucdb.br/pub/tellus/tellus4/TL4_Documentos%20Antonio%20Brand.pdf
- Relatório Violencia contra os Povos Indígenas no Brasil – Conselho Indigenista Missionario https://www.cimi.org.br/pub/relatorio2015/relatoriodados2015.pdf
- Carta Capital https://justificando.cartacapital.com.br/2017/01/19/portaria-de-moraes-enfraquece-demarcacao-de-terras-indigenas-e-fortalece-ruralistas/
- Convenio núm. 169 de la OIT sobre pueblos indígenas y tribales, 1989 https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@normes/documents/publication/wcms_100910.pdf
- Constitución Política de la Republica Federativa del Brasil, 1988 https://www.redipd.org/legislacion/common/legislacion/Brasil/constitucion_brasil_1988.pdf
- Los Guaraníes – Survival https://www.survival.es/indigenas/guarani
- “Expedição Marco Veron” Associação dos Geógrafos Brasileiros – AGB – 2012
- Sobrenome Guaraní Kaiowá – Eliane Brun – Revista Epoca